

JMG

Kandidatuppsats i journalistik

2024-01-25

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.gu.se/jmg

Jämställdhetens isberg

Den djupgående könsklyftan för experter i media

Författare: Alva Dahlberg, Michelle Hammargren & Carl Malmberg
Handledare: Monica Löfgren Nilsson
Kursansvarig: Elena Johansson

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

Title: Jämställdhetens isberg - Den djupgående könsklyftan för experter i media
Authors: Alva Dahlberg, Michelle Hammargren & Carl Malmborg
Level: Bachelor thesis in Journalism
Term: HT 2023
Supervisor: Monica Löfgren Nilsson

This study investigates gender disparities in media representation, specifically focusing on the space given to male and female experts in Swedish newspapers. Despite a population evenly split between genders, other studies reveal a notable underrepresentation of female experts in the media. Aligned with Sweden's commitment to Agenda 2030 and its goal to achieve gender equality, this study aims to explore the extent of representation for experts of different genders in news articles and possible variations across newspapers and news genres.

Through a quantitative content analysis, the study examines the space given to male and female experts, measured in number of characters, image frequency, and placement. The research questions aim to uncover differences in representation within newspapers and across various news topics.

Results indicate that, overall, female experts are less frequently featured and receive slightly less space compared to male experts. Västerbottens-Kuriren stands out for its commitment to gender equality, providing a more balanced representation and space allocation for experts of different genders, although they too show a slight bias towards male experts. Aftonbladet, on the other hand, exhibits a significant imbalance, with female experts receiving less space and lower visibility in articles with multiple experts. Göteborgs-Posten shows some variation in space allocation, with female experts receiving almost equal space but generally less in articles with multiple experts. Svenska Dagbladet reveals an imbalance, with female experts often receiving less space, especially when they are the sole expert, but on the other hand, female experts are more often included in pictures.

In conclusion, the study emphasizes the persistent gender disparities in media representation, stressing the need for continued efforts to address these imbalances. The findings underscore the importance of promoting equal visibility and opportunities for both male and female experts in the media, aligning with broader societal goals of achieving gender equality, but also because of the fairness of equal opportunity.

Keywords: Media, gender, disparity, experts, representation

Abstract.....	1
1 Inledning.....	5
2. Bakgrund.....	6
2.1 Jämställdhet och välstånd	6
3. Teori.....	7
3.1 Genus	7
3.1.1 Könroller och makt.....	7
3.1.2 Medier och kön.....	8
3.2 Experter.....	11
3.2.1 Expertrollen i media.....	11
3.2.2 Kvinnor och expertrollen	12
3.3 Sammanfattning.....	13
4. Syfte och frågeställningar	15
4.1 Syfte.....	15
4.2 Frågeställningar	15
5. Metod och material.....	16
5.1 Metodval	16
5.2 Material och urval.....	17
5.3 Kodning.....	18
5.3.1 Kodschema	18
5.3.2 Definitioner av begrepp.....	20
5.3.3 Definitioner av variabler	23
5.3.4 Omkodning.....	25
5.4 Validitet och Reliabilitet.....	25

5.5 Generaliserbarhet.....	26
6. Resultat	27
6.1 Uppmärksamhet.....	27
6.1.1 Andel manliga och kvinnliga experter	27
6.1.2 Totalt utrymme	28
6.1.3 Totalt utrymme endast en expert	29
6.1.4 Totalt utrymme flera experter.....	30
6.1.5 Totalt utrymme endast egen text.....	31
6.1.6 Totalt utrymme endast nyhetsbyrå eller annan redaktion	32
6.1.7 Frekvens bilder	33
6.1.8 Hur ofta nämns experten först	34
6.1.9 Hur stor del av sidan	35
6.1.10 Hur stor del av sidan - endast en expert	36
6.1.11 Sammanfattning.....	37
6.2 Ämnesområden.....	38
6.2.1 Könsdominans i olika ämnesområden	38
6.2.2 Vanligaste ämnena baserat på kön.....	39
6.2.3 Totalt utrymme inom ämnesområden	40
6.2.4 Sammanfattning.....	41
6.3 Uppmärksamhet fördjupning	42
6.3.1 Omtalad expert	42
6.3.2 Citerad expert	43
6.3.3 Endast en expert - omtalad	44
6.3.4 Endast en expert - citerad.....	46

6.3.6 Flera experter - omtalad expert.....	47
6.3.5 Flera experter - citerad expert.....	48
6.3.7 Sammanfattning.....	49
6.4 Reporterns kön	50
6.4.1 Utrymme beroende på reporterns kön.....	50
6.5 Typ av expert.....	51
6.5.1 Hur ofta är kvinnlig/manlig expert akademisk/inte	51
6.5.2 Endast akademisk expert - totalt utrymme.....	52
6.5.3 Endast lekmannaexpert - totalt utrymme	53
6.5.4 Signalering av expertis.....	54
6.5.5 Sammanfattning.....	54
7. Diskussion och slutsatser	55
7.1 Kvinnor får mindre utrymme än män	55
7.2 Kvinnor i mjuka ämnen, män i hårda ämnen	58
7.3 Kvinnor lyfter kvinnor	59
7.4 Lekmannakvinnor och manliga akademiker	60
7.5 Slutsatser.....	61
7.6 Förslag till vidare forskning.....	62
8. Referenslista.....	63
9. Bilagor	65

1 Inledning

“Kvinnors och flickors generellt underordnade maktposition i förhållande till män och pojkar måste upphöra.”

- Regeringskansliet om Agenda 2030 och mål nummer 5 fem i de globala målen för hållbar utveckling. (Regeringskansliet, u.å.)

Befolkningen består till hälften av män och hälften kvinnor, ändå syns män mer i media, särskilt när det gäller frågor om makt, pengar, brott och våld. Tidigare studier visar att endast 21% av experterna som syns i medierna är kvinnor (Edström & Jacobsson, 2020).

Fortsättningsvis menar Regeringskansliet (u.å.) att Sverige ska vara mer jämställt år 2030 och säger att: *“Jämställdhet uppnås när kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter, villkor, möjligheter samt makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Det handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället”*.

Att det idag finns skillnader mellan könen beror, enligt Hirdman (1988) på att det finns ett genuskontrakt. Med andra ord oskrivna regler där det manliga anses vara det normala. Det synsättet har skapat olika roller och egenskaper för män och kvinnor, vilket har lett till en manlig överordning medan kvinnorna är underordnade män. Hirdman (1988) poängterar att det sociala könet lärs in genom kulturell överlagring och social integration, och att båda könen är involverade i att skapa och upprätthålla systemet. Historiskt sett har idéer om könen som motsatser format synen på kön och skapat hierarki.

Med genuskontraktet som fortfarande ligger och skaver i samhället, finns det en chans att nå det målet? Vi intresserade oss för att undersöka maktbalansen mellan män och kvinnor i media eftersom tidigare studier pekar på att det finns stora skillnader. Vår studie kommer att behandla experter i olika tidningar eftersom det finns en forskningslucka vad gäller studier kring kvinnliga och manliga experter. Studier har endast gjorts på hur ofta kvinnliga respektive manliga experter är aktörer i artiklar i olika medier. Inga studier har gjorts närmare på vad för utrymme de får. Studien kommer dels undersöka förekomsten av manliga respektive kvinnliga experter, dels det utrymme som ges dem samt inom vilka ämnesområden de får utrymme.

2. Bakgrund

2.1 Jämställdhet och välstånd

Enligt Byerly och McGraw (2020) finns det ett samband mellan jämställda samhällen och ett högre välbefinnande generellt sett bland befolkningen. I samhällen som är jämställda är nivåerna av brott och våld lägre och de sociala problemen färre. Det existerar även en bättre hälsa bland invånarna och det finns en lägre förekomst av psykisk ohälsa och droganvändning. Nivåerna av socialt förtroende, glädje och nöjdheten generellt sett är även högre inom dessa samhällen, menar Byerly och McGraw (2020).

Arbetet mot ett mer jämställt samhälle är något som Agenda 2030 och de globala målen bland annat syftar till att uppnå. De globala målen antogs av FN:s medlemsstater år 2015 och målen existerar för att bidra till att åstadkomma en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling till och med år 2030 (Regeringskansliet, u.å.).

De globala målen innehåller 17 huvudmål som inkluderar delmål. Mål fem av 17 är "jämställdhet", vilket omfattar att samhällena ska uppnå jämställdhet samt alla kvinnor och flickors egenmakt. En del av motiveringen till målet lyder: *"jämställdhet är ett mål i sig liksom en förutsättning för hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet uppnås när kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter, villkor, möjligheter samt makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Det handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället. Kvinnors och flickors generellt underordnade maktposition i förhållande till män och pojkar måste upphöra."* (Regeringskansliet, u.å.).

Även om FN kan bidra med stöd till genomförandet av målen, vilar det största ansvaret på varje enskild medlemsstats regering. För att nå agenda 2030, behöver människor gemensamt hjälpas åt, därmed krävs det också engagemang från olika aktörer i samhället (Svenska FN-förbundet, u.å.).

Media kan ses som en av de faktorer som bidrar till att de globala målen uppnås, samtidigt som media också kan förstärka effekten av förändring. Det finns en positiv relation mellan pressfriheten och makten som kvinnor har i ett samhälle, samt kvinnors makt och den synlighet de har i media. Media kan även främja uppmärksamheten kring jämställdhet mellan könen och bidra till att förhindra våld mot kvinnor. Även om kvinnor fortfarande är underrepresenterade i nyhetsmedierna, associeras en hög nivå av nyhetsämnen innehållande kvinnor med låg korruption i samhället och en hög nivå av demokrati (MDIF, 2022).

Utöver tidigare forskning och globala mål innebär jämställdhet en rättvisaspekt för alla människor oavsett kön, vilket också är viktigt att lyfta.

3. Teori

3.1 Genus

Från 1970-talet och framåt har begreppen kön och genus fått olika innebörder (Djerf-Pierre & Edström, 2024). Ursprungligen användes "kön" i svensk kontext för att inkludera alla former av könsuttryck, både biologiska och sociala. Senare kom man att skilja mellan det biologiska könet och det sociala könet som idag kallas genus (Djerf-Pierre & Edström, 2024; Lykke, 2009). Yvonne Hirdman, svensk historiker och professor, införde begreppet "genus" på 1980-talet för att betona att kön inte är något medfött utan något som formas av samhället. I rapporten "Genussystemet: teoretiska funderingar kring kvinnors sociala underordning, Maktutredningen" lägger Hirdman fram teorin om genus. (Hirdman, 1988).

Enligt Hirdman (1988) finns det två centrala principer som har hjälpt till att belysa och problematisera olika aspekter av kön i samhället. Den första principen rör existensen av oskrivna regler som separerar könen och styr deras interaktion i olika sammanhang. Detta inkluderar normer för klädsel, arbete och fördelningen av uppgifter i hemmet. Hirdman använder begreppet "genuskontrakt" för att beskriva detta fenomen, där samhället har etablerat informella överenskommelser som formar och begränsar könsroller. Genuskontraktet skapar en balans som definierar förväntningarna och beteendemönstren för både män och kvinnor.

Den andra principen fokuserar på den manliga normen, där det manliga anses vara det allmängiltiga och "normala" i samhället. Denna norm är djupt rotad i samhället och återspeglas ofta i medierna. Hierarkin mellan könen innebär en fastställd plats för män och kvinnor i samhället. Den bygger på idén om biologisk determinism, som användes inom naturvetenskapen på 1700- och 1800-talet för att förklara biologiska skillnader mellan könen. Detta synsätt används för att rättfärdiga orättvisor, sexism och rasism i samhället. Ett exempel är hur kvinnor hindrades från att studera vid universitet, med argumentet att deras energi behövdes för reproduktion och att utbildning skulle påverka detta negativt (Hirdman, 1988). Hirdman (2001) betonar i en senare studie att den manliga normen har påverkat både samhällsstrukturer och hur kön representeras i offentligheten.

3.1.1 Könsroller och makt

Enligt Hirdman (1988) ser samhället på kvinnor och män som väldigt olika varandra. De har olika roller, jobb och personliga egenskaper. Om du är kvinna och jobbar inom ett traditionellt kvinnligt yrke, förväntas du ha specifika egenskaper och inneha positioner som följer samhällsnormer. Hon betonar hur betydelsefull denna uppdelning har varit för att möjliggöra ett synsätt där mannen ses som det normala.

Det synsättet leder till en manlig överordning där kvinnan anses vara underordnad mannen. Hirdman (1988) menar på att vi inte föds med vårt sociala kön; vi lär oss det från samhället. Det sker enligt henne på flera olika sätt. Dels genom kulturell överlagring, alltså genom de föreställningar vi har om vad som är manligt eller kvinnligt, dels genom social integration och socialisering, med andra ord, hur arbetsuppgifter fördelas mellan könen och hur vi uppfostras baserat på vårt kön (Hirdman, 1988).

Enligt Hirdman (1988) är det viktigt att förstå att både kvinnor och män är delaktiga i att skapa detta system, även om kvinnor är i en underordnad position. Historiskt har det funnits idéer om att könen är motsatser till varandra, och dessa idéer har påverkat hur vi ser på genussystemet. Exempelvis använde Aristoteles könsorganen för att argumentera att män och kvinnor är motsatser, där män alltid betraktas som den bättre parten. Det är dessa idéer om könen som har format vår syn på kön och skapat en könshierarki.

3.1.2 Medier och kön

Genusforskningen inom journalistiken är kritisk mot binära synsätt på kön. Där ses det som något mer än bara en uppdelning mellan män och kvinnor. Forskningen strävar efter att förstå hur dessa köns kategorier "görs" i konkreta handlingar och sociala sammanhang vilket öppnar för en mer flytande och föränderlig syn på kön (Djerf-Pierre & Edström, 2024).

Det existerar en ihållande ojämställdhet i nyheternas innehåll, där journalistiken har en "manlig röst" som oproportionerligt fokuserar på mäns idéer, prestationer och analyser av rådande händelser (Byerly & McGraw, 2020). Samtidigt sker "Symbolic annihilation" som är ett begrepp som används för att beskriva den systematiska utplåningen av kvinnor i nyheter. Begreppet handlar inte bara om underrepresentation av kvinnor utan också om en marginalisering av kvinnors erfarenheter och röster. Ekonomi- och sportjournalistik är exempel på områden där marginaliseringen av kvinnor är stor. Stereotypifiering är också ett återkommande tema i forskningen där olika journalistiska nyhetsämnen förstärker traditionella könsuppfattningar. Exempel inkluderar manlig kodning av vetenskaplig expertis samt överdriven fokusering på kvinnliga politikernas utseende och privatliv. Bristen på kvinnliga experter i nyheterna påtalas i flera studier, där även Sverige har problem, trots att andelen kvinnliga nyhetssubjekt ökat över tid (Djerf-Pierre & Edström, 2024).

För att studera mediernas utveckling i jämställdhet genomförs "The Global Media Monitoring Project" (GMMP), i flertalet länder runtom i världen. Studien som startade 1995 och utförs var femte år, visar på att kvinnor i relation till män är underrepresenterade i nyhetsmedierna. Eftersom studien gjorts återkommande under ett längre tidsintervall, går det att jämföra resultaten från olika tidsperioder. I jämförelsen är det tydligt att förändringen mot en inkluderande porträttering av kvinnor i nyhetsmedierna går långsamt. Endast 24% av nyheterna, sett ur ett globalt perspektiv, inkluderar kvinnor där de antingen är intervjupersoner, eller där materialet handlar om kvinnor (Macharia, 2020). Skillnader mellan

länder visar på att det inte nödvändigtvis är de mest industrialiserade länderna som är mest jämställda (Byerly & McGraw, 2020; Macharia, 2020).

Sverige har deltagit i datainsamlingen till GMMP sedan år 2000 och år 2020 kom den senaste rapporten: "Räkna med kvinnor". I rapporten kunde man konstatera att Sverige fortfarande är ett av de länder som har högst andel kvinnor i nyheterna i det globala nyhetsflödet (Edström & Jacobsson, 2020). På samma sätt som beskrivs i Macharia (2020), syns också en övergripande trend i Sverige, där det sker en långsamt ökande inkludering av kvinnor i nyhetsmedier. Under år 2000 var andelen kvinnor avseende nyhetssubjekt 21%, vilket har ökat i följande rapporter, där den största förändringen skedde mellan 2015 och 2020 när andelen gick från att vara relativt stillastående runt 30%, till 38% kvinnliga nyhetssubjekt år 2020. Enligt rapporten var det framförallt dagspressen som bidrog till att höja nivån. Även om man utefter rapportens resultat kan konstatera att Sverige behåller sin plats som ett av de länder som har högst andel kvinnor i nyhetsflödet, är det fortfarande inte jämställt (Edström & Jacobsson, 2020).

3.1.2.1 Historiskt perspektiv

Historiskt har ökningen av kvinnor i medier fortskridit sedan mitten av 1900-talet (Löfgren-Nilsson, 2015). I sin studie undersökte Löfgren-Nilsson (2015) hur ofta kvinnor förekom i nyhetsprogrammen Rapport och Aktuellt. Mellan åren 1958 till 1985 steg andelen kvinnor långsamt från 3 procent till 11 procent. Vilket kan förklaras av lanseringen av TV2 år 1969, där kvinnor oftare fick rapportera i sändning, men endast om sociala och mjuka nyheter, medan män dominerade i politik och utrikesfrågor. Kvinnor började ifrågasätta obalansen och kämpade för att öka jämställdheten genom att stärka fokuset på de "mjuka" nyheterna och på så sätt öka representationen av kvinnor, både som reportrar och som källor (Löfgren-Nilsson, 2015).

Senare på 1980-talet och tidiga 1990-talet ökade intresset för jämställdhetsfrågor på redaktionerna och under den tidsperioden steg andelen kvinnliga intervjupersoner som agerade företrädare, från 11 till 26 procent. Jämställdhetsfrågorna orsakade fortfarande ibland kontroverser, men normen hade blivit samförstånd om vikten av jämställdhet inom nyhetsproduktionen. Trots de utmaningar som fortfarande fanns var det en period då "sann jämlikhet" började växa fram på nyhetsredaktionerna, och jämställdheten betraktades som en viktig fråga både av de anställda och av samhället (Löfgren-Nilsson, 2015).

Men under sent 1900-tal och tidigt 2000-tal kom bakslaget. Jämställdheten på nyhetsredaktionerna försämrades på grund av omorganisation, samt politiskt och ekonomiskt tryck under sekelskiftet. Under den tiden sjönk andelen kvinnliga intervjupersoner som agerade företrädare från 26 till 18 procent. Även om det fanns en jämn könsfördelning på vissa befattningar, var det fortfarande obalans inom flera områden; som politik och näringsliv.

Denna obalans resulterade i att könsmärknings förblev tydlig inom ämnesbevakning. Processen ledde till en vacklande inställning till jämställdhetsfrågor och resulterade i en ökad könsmärkning på redaktionen (Löfgren-Nilsson, 2015).

3.1.2.2 Dagens journalistkår

När det gäller kvinnor som jobbar inom media idag utgör de en betydande del av arbetskraften. Det är något fler manliga reportrar inom branschen (54%) samtidigt som andelen nyhetspresentatörer är majoritet kvinnor (77%). Det syns även fler kvinnor i bild, i nyhetsmedierna, där ungefär hälften av kvinnorna som är med i nyheterna också är med på bild. Samtidigt är endast en tredjedel av alla män i nyheterna också med på bild (Edström & Jacobsson, 2020).

Byerly och McGraw (2020), som samlat studier om genus och jämställdhet i nyhetsmedia, pekar på en utveckling som skett där kvinnor jobbar som reporter och nyhetspresentatör i högre utsträckning än tidigare. Det finns ett samband mellan kvinnliga nyhetsreportrar och nyheter som handlar om kvinnor, eller där källan är en kvinna. Resultat av studier, som gjorts i ett antal länder runtom i världen, indikerar att både journalister som är "senior-level professionals" och "junior-level professionals" rapporterar mer om kvinnor om journalisten själv är kvinna. Att fler kvinnor syns i nyhetsmedier kan bero på en ökning av kvinnor på nivån "Senior-level professionals", vilket innebär att det är fler kvinnor i toppskiktet av journalistiken. Samtidigt kan det också vara resultatet av ett samhälle som alltmer inkluderar kvinnor. Det som studier kan visa på om sambandet mellan kvinnliga journalister och kvinnliga nyhetssubjekt är att sambandet inte är tillräckligt stort för att en ökning av kvinnliga journalister skulle innefatta en betydande förändring i andelen kvinnliga nyhetssubjekt. En ökning med en procent av "senior-level professionals" korresponderar med 0,32 procents ökning av kvinnliga nyhetssubjekt och källor (Byerly & McGraw, 2020).

Även Färdigh (2020) menar på att en ökning av kvinnor i journalistkåren inte nödvändigtvis innebär en ökning av kvinnor som nyhetssubjekt. Det finns teorier om en "kritisk massa" (en tillräckligt hög andel kvinnliga journalister) som menar på att journalistiken kommer bli jämställd när denna uppnås. Trots en ökning av kvinnliga journalister visar studier på varierande resultat och teorin om "kritisk massa" är svår att bekräfta. Samtidigt som fler kvinnor i journalistiken kan innebära en förändring mot en mer feminiserad inriktning, visar flera studier på att det i många fall inte innebar förändring i redaktionens kultur och dess professionella värderingar. En förklaring till varför kön inte påverkar kulturen hos nyhetsredaktioner skulle kunna vara att journalister, oavsett kön, jobbar inom de avtalade ramarna som redan existerar inom journalistikens profession och kultur. Eftersom kulturen mer eller mindre är maskulin måste kvinnliga journalister anpassa sig för att passa in (Färdigh, 2020).

3.2 Experter

För att förstå mediernas användning av experter behövs en tydlig definition av begreppet "expert". Enligt Weinstein (1993) är en expert någon som har goda kunskaper inom ett sakområde och kan därför starkt motivera sina propositioner inom det specifika sakområdet. Han menar på att det kräver att en person lägger mycket mer tid på ett sakområde än vad en vanlig lekman har möjlighet till. Att en lekman kan motivera sina propositioner inom ett sakområde gör inte denna till en expert, utan det är förmågan att kunna rationellt och djupgående motivera dessa propositioner som gör denne till en expert.

3.2.1 Expertrollen i media

Enligt Peters (1995) började medier under mitten av 70-talet, i en högre utsträckning, prata om de negativa konsekvenserna av teknologi och utveckling, som till exempel dess påverkan på miljön och folks hälsa. Tidigare var framsteg och utveckling en stark ideologi som gjorde att konsekvenserna av utvecklingen sällan ifrågasattes. När attityden hos allmänheten skiftade, och det blev allt vanligare att ifrågasätta urskillningslös utveckling, blev forskningsresultat grund för olika politiska beslut. Det resulterade i en politisering av forskning, vilket lade grunden till en nyhetsbevakning som i bredare omfattning försökte förklara nya teknologier, samtidigt som den beskrev dess konsekvenser, något som i sin tur förändrade forskning till att lägga mer fokus på riskanalys, miljöuppsikt och andra negativa konsekvenser av teknologi. I ett försök att uppmärksamma en bredare publik om konsekvenserna blev forskare en allt viktigare aktör i journalistiska sammanhang.

Relationen mellan forskaren och journalisten är ett komplext samband mellan två kulturer som kan gynna båda parterna i deras strävan att nå ut med sin information, samtidigt som olika praxis och synsätt kan motverka den symbiosen. Peters (1995) beskriver den journalistiska kulturen som en "vardaglig" kultur där ett stort fokus läggs på makthavarna kring forskningen och vilka implikationer den bär med sig. Ett simpelt språkbruk används för att kunna nå ut till en bredare publik, något som forskarna själva inte fokuserar på. Journalister lägger även stor vikt vid sociala modeller som ställer frågor om till exempel maktstrukturer och rättvisa. Den vetenskapliga kulturen, som forskare är verksamma inom, lägger sitt fokus på att formulera frågeställningar och finna svar till de frågeställningarna på ett sätt som främst är förståeligt för forskarsamfundet inom problemområdet. Detta leder till en skillnad i förväntningar hos forskare och journalister kring vilken information som ska utvärderas från ett ämnesområde. Vetenskapsjournalister, som har ett snävare fokus på forskning, har traditionellt stått närmare den vetenskapliga kulturen, men idag ser man att även de vetenskapliga journalisterna påverkas i högre grad av de sociala modellerna.

Peters (1995) förklarar i sin diskussion hur det finns en viktig symbios mellan journalister och forskare trots de tydliga kulturella skillnaderna. Symbiosen är särskilt viktig i forskarens strävan efter att vara en expert som ger råd eller som vill spela rollen som lärare. Men när forskaren agerar i rollen som expert så är det i syfte att informera allmänheten om något som

gynnar expertens mål, samtidigt som journalisten inte har samma intresse av att gynna forskaren.

Hur ofta experter används i media varierar beroende på vilka frågor som ska tas upp i ett nyhetssammanhang. Cross (2010) fann i sin studie, om källor i TV-nyheter under valperioder, att experter används i endast 17,6 procent av tillfällena då det diskuteras en sakfråga, medan experter används i över 82,4 procent av fallen när det handlade om politiska kampanjer. Studien visade även att den största gruppen experter som används under en valperiod är politiska förståsigpåare (41,9%), jämfört med universitetsprofessorer (17,6%) som var den näst mest använda expertgruppen.

3.2.2 Kvinnor och expertrollen

I Global Media Monitoring Project redovisar Edström och Jacobsson (2020) hur könsuppdelningen mellan manliga och kvinnliga experter ser ut i svenska medier. Kvinnor utgör endast 21 procent av de experter som syns i media medan män utgör 79 procent. Det sticker ut i jämförelse med det europeiska genomsnittet där manliga experters andel ligger på 76%.

I en finsk studie av Niemi och Pitkänen (2017) utforskar de hur jämställdheten mellan kvinnliga och manliga experter ter sig i finska medier. Även där såg de att manliga experter förekom betydligt oftare än kvinnliga experter. Manliga experter utgjorde 72 procent medan kvinnliga experter utgjorde 28 procent. Författarna menar på att Finland är ett "kvinnovänligt" land med högt utbildade kvinnor inom en stor del av arbetsmarknaden vilket gör resultatet än mer intressant. Niemi och Pitkänen (2017) kunde även se att det inte fanns någon större skillnad i denna trend mellan olika expertområden. Inom vissa expertområden finns det en stark könsuppdelning, vilket kan leda till att manliga experter får mer utrymme av naturliga skäl i de områden där fler män är verksamma. Samtidigt finns det gott om kvinnliga experter runt om i samhället och inom akademien, vilket inte förklarar varför andelarna kvinnliga experter är relativt låga inom samtliga områdena (Niemi & Pitkänen, 2017).

En förklaringsmodell har varit att det finns fler manliga reportrar och att män tenderar att använda sig av manliga källor. I motsats till detta presenterar Niemi och Pitkänen (2017) tidigare studier som visar på att både manliga och kvinnliga reportrar, i en lägre utsträckning, använder sig av kvinnliga experter som källor. I frågan om vad detta beror på ser de två alternativ. Antingen finns det en attityd hos redaktionerna, att de oftare väljer manliga experter, eller så beror det på att kvinnliga experter är ovilliga att ställa upp i intervjuer. Bland de alternativen menar Niemi och Pitkänen (2017) att det främst beror på redaktionernas tendens att välja manliga experter. I deras studie kommer de fram till att manliga och kvinnliga experter är lika villiga att ställa upp på intervjuer. Ett liknande förhållningssätt delas av Shine (2022), som i sin studie om kvinnliga experter i Australien, kom fram till att kvinnliga experter är villiga att ställa upp på intervjuer och till och med ser den som en plikt i många fall. Niemi och Pitkänen (2017) ville se varför redaktionerna då valde att intervjua fler

manliga experter. De kom fram till att det dels kunde bero på att det främst är manliga experter som sitter på höga poster och därför är mer synliga inom den organisatoriska hierarkin. En annan förklaring var att journalisters stressiga arbetssituation inte gav dem utrymme till att hitta nya experter utan tenderar att falla tillbaka på tidigare intervjuade experter, som oftast är män.

I en amerikansk studie av Lieber och Smith (1997) analyserade de 159 nyhetsinslag rapporterade av 56 olika journalister på nyhetsnätverken CBS, CNN, ABC och NBC. Även där såg de att redaktionerna använde sig av manliga källor (83,7%) i större utsträckning än kvinnliga källor (16,3%). Ett annat intressant resultat i studien var hur stort utrymme manliga kontra kvinnliga experter fick i nyhetsinslagen. I frågeställningen tittade de på hur mycket utrymme som gavs till intervjupersonen, vart är källan tidsmässigt placerad, hur många gånger den citeras och hur länge den citeras. I det fann de att kvinnliga reportrar i en större utsträckning hade en kvinnlig källa som första källa i ett inslag. Dock fanns ingen större skillnad i hur ofta eller hur länge kvinnliga källor användes beroende av reporterns kön. När det gällde nyhetskanalerna var det tydligt att det fanns skillnader i hur de hanterade kvinnliga källor. Till exempel fanns det en större andel kvinnliga källor på CBS nyhetssändningar, medan kvinnliga källor i de andra nyhetskanalerna var färre.

I relationen mellan läsaren och experten finns teorier om att publikens förtroende gentemot kvinnliga experter skulle vara lägre och att kvinnliga experter uppfattas som mindre kompetenta. Greve-Poulsen m.fl. (2021) kommer fram till i sin studie, om experter i danska nyheter, att det inte finns belägg för de teorierna. Deras resultat visade att publiken hade lika stort förtroende för både manliga och kvinnliga experter och att det inte heller skilde sig mellan olika ämnesområden. I likhet med detta så är CBS den amerikanska nyhetskanalen med störst förtroende hos tittarna, samtidigt som den har högst andel kvinnliga experter bland de amerikanska nyhetskanalerna (Business Insider, 2019).

3.3 Sammanfattning

Tidigare forskning visar att det finns en könsuppdelning i samhället där den manliga normen anses vara det "normala" och allmängiltiga. Samhället ser könen som olika varandra och därmed tillskrivs också män och kvinnor olika roller med olika egenskaper.

Om du är kvinna och jobbar inom ett traditionellt kvinnligt yrke, förväntas du ha specifika egenskaper och inneha positioner som följer samhällsnormer. Detta synsätt leder till en manlig överordning i samhället, där kvinnor är underordnade män (Hirdman, 1988). Samtidigt existerar det en ihållande ojämställdhet i nyheternas innehåll, där journalistiken har en "manlig röst" och har sitt fokus på männen (Byerly & McGraw, 2020).

Genom historien har representationen av kvinnor i medier haft toppar och dalar, både när det gäller kvinnor som är reportrar och när de förekommer som källor (Löfgren-Nilsson, 2015). Idag utgör kvinnor däremot en betydande del av arbetskraften inom journalistkåren (46%), samtidigt visar den senaste rapporten av ”Räkna med kvinnor” att kvinnor som förekommer som nyhetssubjekt ligger på 38%. Kvinnliga experter å andra sidan utgör endast 21%, resterande 79% är manliga experter. (Edström & Jacobsson, 2020). Även andra studier pekar på att kvinnor framträder som experter mer sällan än män.

En anledning till urvalet menar Niemi och Pitkänen (2017) främst beror på redaktionernas tendens att välja manliga experter, vilket i sin tur kan vara ett resultat av att det främst är manliga experter som sitter på höga poster och därför är mer synliga inom den organisatoriska hierarkin.

En annan förklaring är att journalisterna har för lite tid att hitta nya experter att intervjua och därmed väljer tidigare intervjuade experter som är män. I en tidigare amerikansk studie såg man bland annat över hur stort utrymme manliga respektive kvinnliga experter fick i nyhetsinslag. Resultatet av studien visade att de kvinnliga reportrarna i en större utsträckning hade en kvinnlig källa som första källa i ett inslag. Dock fanns ingen större skillnad i hur ofta eller hur länge kvinnliga källor användes beroende av reporterns kön (Lieber och Smith, 1997).

Även om det finns studier som visar på att manliga experter förekommer oftare än kvinnliga experter, finns det inga studier som mäter mängden utrymme respektive kön får när de innehar en expertroll. Därmed finns också en forskningslucka som gör denna uppsats relevant.

4. Syfte och frågeställningar

4.1 Syfte

Då tidigare forskning visat att kvinnliga experter kommer till tals i en låg utsträckning jämfört med manliga experter, är vår intention att djupare studera det utrymme kvinnliga experter får när de väl får komma till tals. Utifrån resultaten vill vi utläsa om det finns en djupare obalans i jämställdheten och hur den i så fall kommer till uttryck, samt att försöka dra slutsatser om varför det ser ut som det gör.

4.2 Frågeställningar

Uppsatsens frågeställningar i samma ordning som de presenteras i (6. Resultat)

- Hur ofta förekommer kvinnliga och manliga experter, samt hur stort utrymme, mätt i teckenmängd, bildfrekvens och placering, får manliga respektive kvinnliga experter i tidningsartiklar i olika tidningar där experten är en av huvudaktörerna?
- Hur skiljer sig utrymmet, som ges manliga respektive kvinnliga experter, inom olika ämnesområden?
- Hur stort utrymme får experterna när de refereras till kontra när de citeras direkt i olika tidningar?
- Vilken betydelse har reporterens kön?
- Som vilken typ av expert framträder de manliga respektive kvinnliga experterna inom de olika tidningarna?

5. Metod och material

5.1 Metodval

Vi genomförde en kvantitativ innehållsanalys för att undersöka hur stort utrymme experter av olika kön får i tidningsartiklarna där de själva får komma till tals, samt hur utrymmet skiljer sig inom olika tidningar och nyhetsämnen. Detta blir själva studieobjektet. Vi har därefter valt ut analysenheter, det vill säga frågor vi ställer till tidningsartiklarna, som ska kvantifieras i innehållsanalysen. Med en kvantitativ innehållsanalys har man möjlighet att sammanställa stora mängder data som sedan kan presenteras på ett överskådligt sätt. Vi anser att vårt analysområde kan analyseras och framställas i endast siffror genom ett välarbetat kodschema (Ekström, 2019).

En kvantitativ metod kan delas in i tre övergripande kategorier. Den första är beskrivande, det vill säga att man med hjälp av kodschemat beskriver innehållet och dess karaktär. Nästa är jämförande, vilket handlar om att man tar innehållet och jämför det med varandra på olika sätt. Det har vi gjort genom att jämföra de olika variablerna i vårt kodschema för att kunna se resultat som sticker ut. Exempelvis genom att jämföra innehållet i de olika tidningarna, eller genom att jämföra förekomsten av bilder på manliga och kvinnliga experter. Den tredje kategorin är förklarande. Här tar vi hjälp av innehållsanalysen, tidigare forskning och samhällsstrukturer för att förstå varför vårt resultat ser ut som det gör (Ekström, 2019).

För att kunna svara på frågeställningarna "Hur stort utrymme får manliga respektive kvinnliga experter i tidningsartiklar där experten är en av aktörerna?", "Finns det skillnader i hur mycket utrymme experter av olika kön får i olika tidningar och i olika nyhetsämnen?", "Finns det skillnader mellan könen gällande vilken placering artikeln de medverkat i får i tidningen, eller gällande när i artikeln de får komma till tals?", valde vi att göra en deduktiv ansats. Detta innebär att variablerna utformats med stöd av tidigare forskning om medier och kön, samt teori om genus och expertrollen. Metoden passar vår studies syfte då den genomförs genom hypoteser byggda på teori och tidigare forskning som vi jämför med studiens resultat. Deduktiva ansatser är passande för kvantitativa studier som eftersträvar en hög jämförbarhet med tidigare forskning. Deduktiv ansats är passande om man eftersträvar en hög jämförbarhet och vill kunna dra generaliserbara slutsatser (Ekström, 2019). I vår studie är en månads nyhetsrapportering från fyra olika tidningar ett relativt stort material, och kan jämföra detta material med tidigare forskning för att analysera och dra slutsatser. Negativt med forskningsmetoden är att man som forskare kan fastna vid tidigare bevisade hypoteser och därför inte studerar andra mönster som kan dyka upp i materialet (Ekström, 2019). Därav valde vi att även studera utrymmet i nyhetstexter och inte endast hur ofta experter av olika kön förekommer, vilket andra studier gjort.

5.2 Material och urval

Vi kommer att undersöka om det finns skillnader i hur mycket utrymme kvinnliga respektive manliga experter får i morgontidningar och kvällstidningar. De tidningar vi kommer att undersöka är Aftonbladet, Göteborgs-Posten, Västerbottens-Kuriren och Svenska Dagbladet. Det är endast papperstidningen, dock i e-tidningsformat, som undersöks eftersom artiklar publicerade på webben kan ändras med tiden. När vi valde tidningar var det viktigt att tidningarna skulle skilja sig åt i vilken målgrupp de riktade sig till och vad för typ av tidning de var.

Aftonbladet undersöks eftersom den är en av Sveriges största kvällstidningar och för att den riktar sig till hela landet. Göteborgs-Posten är en morgontidning som är lokal för Göteborg till viss del, men den riktar sig också till hela landet.

Västerbottens-Kuriren är en lokaltidning, som också riktar sig till hela Västerbotten. Tidningen har sedan 2002 kontinuerligt räknat könsfördelningen i sitt innehåll och därmed har de också fokuserat på jämställdhet och representation. Mätningen sker manuellt och därmed är det endast papperstidningen som mäts (Edström & Jacobsson, 2020). Svenska Dagbladet är en svensk morgontidning som riktar sig till hela landet.

Att vi har valt några av de största tidningarna i landet, samt en medelstor lokaltidning, beror dels på att de når ut till många läsare, dels på att de har ett stort material att analysera. Vi är också nyfikna på hur representationen av experter av olika kön skiljer sig åt mellan kvällstidning, morgontidning och lokaltidning. De fyra olika tidningarna tillhör också olika koncerner. Göteborgs-Posten ägs av Stampen Media, Aftonbladet och Svenska Dagbladet ägs av Schibstedt, medan Västerbottens-Kuriren Stiftelsen ägs av VK press. Detta gör valet av tidningar ännu mer relevant, eftersom att man utefter resultatet möjligen skulle kunna se om det finns några skillnader mellan de olika koncernerna.

Det är också intressant att se om Västerbottens-Kuriren som är en tidning med fokus på jämställdhet skiljer sig från de andra tidningarna (Edström & Jacobsson, 2020). Mätningen som har hållit på sedan 2002 startade efter att tidningen deltagit i ett projekt som Göteborgs Universitet genomförde, kallat publicistiskt bokslut. Det som stack ut för Västerbottens-Kuriren efter att de deltagit och hade fått se de siffror som tagits fram, var att 51% av prenumeranterna var kvinnor. Men i endast 21% av innehållet i de allmänna sidorna var det kvinnor som var huvudpersoner i de skrivna artiklarna och reportagen. Inom sporten var det ännu färre kvinnor, då de bara förekom i 18% av innehållet. Redaktionen kom fram till att de behövde göra någonting åt det. Gunnar Falck, administrativ redaktionschef på Västerbottens-Kuriren skriver i ett mail: "Vi mäter en vecka varje månad och vi har nu 51/49 på nyhetssidorna och det är siffror vi är stolta över".

Vi valde att studera artiklar som publicerades i oktober månad. Den huvudsakliga anledningen till det är att den på många vis kan ses som en "neutral" månad, eftersom att inga stora förutsedda planerade evenemang äger rum då. Till exempel påverkas inte oktober av OS som äger rum under sommaren, inte heller av vintersporten som är planlagd under vintermånaderna. Nyheterna kan innehålla mer politik under valåren, eftersom att det är val-månaden, därmed kan det också påverka nyhetsflödet. Man kan därför anta att oktober vid första anblick är en bra månad att studera om man strävar efter att få ett så oberoende resultat som möjligt, där inget nyhetsämne väger tyngre än något annat. Å andra sidan kan man inte heller förutse vad som sker i omvärlden och samhället, vilket leder till att även "neutrala" månader kan få en ojämn fördelning av ämnesområden i tidningarna beroende på vad som sker.

För att inte få ett övermäktigt resultat valde vi att studera artiklar i papperstidningarna på måndagar, torsdagar och lördagar. Vi valde dessa dagar för att få spridning av innehåll. Måndag är första dagen efter helgen, vilket kan påverka innehållet. Torsdag är en vardag. På lördagar har vissa tidningar extramaterial och specialer.

5.3 Kodning

Kodning genomförs med hjälp av ett kodschema som går in på parametrar kring expertens kön, tidningar, antal tecken, ämnesområden, bilder och andra, mer djupgående, variabler. Vilket kön en expert har, avgörs genom att se om expertens namn är kvinnligt eller manligt. Vid de tillfällen då det är svårt att avgöra, söks experten in på internet för att på så sätt kunna avgöra om det är en man eller kvinna. Om det trots detta förblir oklart vilket kön en expert tillhör, kodas hen som okodbar. I kodningen har vi inte räknat med att koda in ickebinära personer, utan kodar dem in i det kön som de tros tillhöra vid en första anblick, där namnet är utgångspunkten.

5.3.1 Kodschema

Analysenhet: Expert

V1 Datum (ÅÅMMDD)

V2 Rubrik - text

V3 Antal experter

1. 1
2. 2
3. 3
4. 4
5. 5

V4 Kön expert

1. Man

- 2. Kvinna
- 99. Annat/övrig
- V5 Experttyp
  - 1. Akademiker/forskare
  - 2. Erfarenhetsexpert/lekmanexpert
- V6 Kön reporter 1
  - 1. Man
  - 2. Kvinna
  - 99. Annan, övrig
- V7 Kön reporter 2
  - 1. Man
  - 2. Kvinna
  - 99. Annan, övrig
- V8 Tidning
  - 1. Aftonbladet
  - 2. Göteborgsposten
  - 3. Västerbotten-kuriren
  - 4. Svenska Dagbladet
- V9 Ämnesområde
  - 1. Brott och våld
  - 2. Socialt och rättsligt
  - 3. Politik
  - 4. Vetenskap och hälsa
  - 5. Ekonomi
  - 6. Kändisar och kultur
  - 7. Sport
  - 99. Annan, övrig
- V10 Typ av text
  - 1. Nyhetsartikel
  - 2. Notis
  - 3. Reportage
  - 99. Annan, övrig
- V11 Eget material/Nyhetsbyrå/annan redaktion
  - 1. Eget
  - 2. Nyhetsbyrå
  - 3. Annan redaktion
  - 4. Blandat
  - 99. Annat/övrigt
- V12 Bild på expert?
  - 1. Ja
  - 2. Nej
- V13 Är texten på förstasidan?
  - 1. Ja
  - 2. Nej
- V14 Hur stor del av sidan?

1. < Fjärdedels
2. Fjärdedels
3. Tredjedels
4. Halvsida
5. Helsida
6. Helt uppslag

V15 Totalt antal ord - siffror

V16 Antal ord, omtalad expert - siffror

V17 Antal ord, expertens citat - siffror

V18 Total expert, V16 + V17

V19 Omtalad expert procent, $(V16/V15)*100$

V20 Expertens citat procent, $(V17/V15)*100$

V21 Total l expert procent, $(V18/V15)*100$

V22 Signaleras expertens "expertis" utförligt?

1. Ja
2. Nej

V23 Hur signaleras expertens expertis? Klistra in citat från artikeln

V24 Notes

V25 Om flera experter, kom experten först?

1. Ja
2. Nej

5.3.2 Definitioner av begrepp

Det finns ingen precis definition av begreppet "expert". Enligt Nationalencyklopedin (2023) är en expert en person som "vet speciellt mycket om något, som är en specialist". I den bemärkelsen kan en expert vara allt från en politiker eller företagsföreträdare, till en kock eller annan yrkesutövare. För att empiriskt kunna studera förekomsten av experter i olika tidningar behövs en definition och en avgränsning av begreppet expert.

Vi har valt att använda oss av generella kriterier för att bedöma vem som är expert och inte. Däremot kom vi tidigt i processen fram till att fallen inte strikt skulle kunna bedömas utifrån dessa utan att huruvida en person är expert eller inte varierar från fall till fall. Det beror på kontexten, personens roll i artikeln och vilka andra aktörer som finns med i texten.

5.3.2.1 Definition av expert

Att en lekman kan motivera sina propositioner inom ett sakområde gör inte denna till en expert, utan det är förmågan att kunna rationellt och djupgående motivera dessa propositioner som gör denne till en expert. För att förtydliga denna definition har vi tagit fram tre punkter som vi använt oss för att avgöra när en aktör är en expert.

1. (En person som adderar information, åsikt eller kommentar baserat på särskild kunskap eller expertis och kan motivera detta djupgående och rationellt. (Ekström, 2020). Finns undantag, se exempel 2.

EXEMPEL - Expert p.g.a dessa kriterier (Ur Västerbottens-kuriren 231009)

Andelen utlandsstudenter som har hälsobesvär – till exempel ångest, oro eller stress – som de kopplar till sin ekonomiska situation är också högre jämfört med den senaste studien. Nästan 80 procent beskriver dock sitt hälsotillstånd som ”bra” eller ”mycket bra”.

– I hela studien syns en viss skillnad i vad de svarar nu jämfört med 2017, att det ekonomiskt sett är lite tuffare nu än det var då, säger Jonas Larsson.

Samtidigt är gruppen utlandsstudenter mer socialt snedrekryterad än studenter i Sverige. Utlandsstudenterna kommer oftare från familjer med högre inkomster och högre utbildningsnivå.

– En hel del unga kanske inte väljer att satsa på utlandsstudier alls för att de inte har möjlighet att få stöd från föräldrar, eller för att de inte har sparat kapital, säger Jonas Larsson, analytiker på CSN.

Förklaring: Jonas Larsson är expert eftersom han inte bara presenterar siffrorna från studien. Han går in mer djupgående på orsakerna till problemet, samt har egna teorier om ytterligare bakomliggande orsaker. Dessa blir relevanta då han har en analyserande roll på företaget.

2. En person som inte företräder ett företag eller organisation i en artikel. Finns undantag, se exempel.

EXEMPEL 1: Person som ej är expert på grund av att denne företräder någon/något. (Ur Aftonbladet 231023)

– Unga har lättare att lära sig än vad äldre har. Och äldre som tar körkort har inte alltid ursprung i vårt transportsystem. Vi ser att det är en kunskapsresa att ta till sig systemet och förstå alla delar av det om man kommit ny till Sverige. I många länder finns inte ens samma vägstruktur som vi har, säger Sofia Lindahl, kommunikationschef för förarprov på Trafikverket.

Men huruvida statistiken visar att det är högre andel äldre som tar körkort i exempelvis Stockholmsområdet, där klarandegraden är lägre, vill Trafikverket inte uttala sig om.

Förklaring: I citatet uttalar sig Sofia Lindahl om att unga har lättare att lära, samt att det är en kunskapsresa att ta till sig systemet om man kommit ny till Sverige. Ett citat som skulle kunna göra henne till en expert i artikeln, trots att hon är kommunikationschef på

Trafikverket. Däremot skrivs det under citatet att *Trafikverket* inte vill uttala sig om att en högre andel äldre tar körkort i Stockholm. Då har man gjort Lindahl till talesperson för Trafikverket vilket gör att hon snarare blir en aktör som ska svara på ansvarsutkrävande frågor än en person med expertis. Därav är hon inte expert.

EXEMPEL 2: Person som är expert trots att den företräder ett företag (Ur Aftonbladet 231023)

Att motivationen ser olika ut kan vara en förklaring, tror Kristina Hagberg, chef för förarprov på Trafikverket.

– Bor man i Norrlands inland har man begränsad tillgång till kollektivtrafik och är kanske mer motiverad att ta körkort än om man bor i Stockholm där det finns alla möjligheter att åka buss och tunnelbana. Det kan nog förklara vissa skillnader. Men det är mer en personlig spaning, det finns inga vetenskapliga bevis för det.

Andra faktorer, som om man är inflyttad till Sverige, ålder och socioekonomiska skillnader, kan också spela in.

– När vi har grävt djupare i statistiken så har vi sett att det är skillnad på olika kundgrupper och deras möjligheter att utbilda sig. Det kan till exempel gälla kognitiva svårigheter, eller att man inte har möjlighet att övningsköra med någon. Det är vetenskapligt bevisat att mycket mängdträning är en viktig del i körkortsutbildningen.

– Men det kan också vara ekonomiska svårigheter, att man kanske inte har råd med utbildning, säger Hagberg.

Förklaring: Kristina Hagberg är en expert trots att hon är chef för förarprov på Trafikverket. Det eftersom hon inte uttalar sig om saker som hör till hennes chefsroll, utan om statistiken och teorier kring den.

3. En person som ej varit med och författat artikeln. Exempelvis räknas inte en skribent som är specialiserad inom ett område som en expert, om den inte blivit intervjuad av en annan skribent.

EXEMPEL (Ur Aftonbladet 191023):

“Var försiktig när du reser – men inte rädd

Terrorforskarare: Terroristerna hoppas att rädslan ska påverka vårt land

I måndags sköts två svenskar ihjäl och en skadades allvarligt av en misstänkt terrorist i Bryssel. Vad innebär detta för de svenskar som vill resa utomlands? Svaret på frågan beror mycket på resmålet, skriver debattören.”

Förklaring: Det är debattören själv som är terrorforskare och det är han som skrivit artikeln. Därav är han inte expert enligt vår definition.

5.3.3 Definitioner av variabler

Våra tolkningar, av de variabler vi valt och svarsalternativen, finns beskrivna under varje variabel i vårt kodschema, bilaga x. Nedan förklarar vi, för att stärka studiens reliabilitet, hur vi kommit överens om att de mer komplexa variablerna i kodboken ska tolkas och kodas.

5.3.3.1 Variabel 16 och 20

Tidigt i processen märkte vi av att kodningen av “omtalad expert” skulle bli svår att koda enhetligt. Det eftersom “omtalad expert” delvis kan betyda att man avslutar eller börjar ett stycke med exempelvis “Enligt X”. Eller att fakten som skrivs i stycket är taget från det experten sagt utan att man refererar till han eller hon på sådant sätt.

För att säkerställa att vi inte kodade på olika sätt satt vi ihop och diskuterade artiklarna i början. Då antecknade vi exempel på stycken som tillfallit eller inte tillfallit experten.

Exempel 1: Stycke som inte räknas som omtalad expert. (Ur Aftonbladet 231019)

“Symtomen för proteinbrist kan vara diffusa. Man kan bli trött och känna sig svag. Håret och naglarna kan bli tunna och spröda.

– Många äldre kan tjäna på att se över sitt proteinintag. Skriva upp vad man äter under dagen och se om man fått i sig tillräckligt med proteinrika livsmedel.”

Förklaring:I brödtexten skrivs det om symptom på proteinbrist, medan i expertens citat skrivs det om fördelarna med att se över sitt proteinintag. De relaterar inte till varandra på ett uppenbart sätt och därav räknas inte brödtexten i stycket som “omtalad expert”

Exempel 2: Stycke som inte räknas som omtalad expert (Aftonbladet 231019)

“Överviktiga hundar löper högre risk att drabbas av exempelvis hjärtsjukdomar, artros och ledproblem. Det i sin tur leder både till kortare livslängd och sämre livskvalitet. Överviktiga hundar får också svårare att röra på sig, kanske inte orkar leka med andra hundar eller följa med på promenader lika ofta.

– Det är också ett skäl att se till att hålla sin hund i bra vikt och i bra skick med lagom muskler. Då mår de helt enkelt bättre, orkar göra mer saker och lever även längre. Orsaken till övervikten är vi människor, som i all välmening vill unna våra hundar samma goda liv som vi själva vill leva. Men hundar har helt andra behov, säger Åke Hedhammar, veterinär och seniorprofessor vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU.”

Förklaring: Det är svårt att koppla det stycket till experten trots att hans citat är kopplat till det som sägs där. Innan stycket är det en annan expert som uttalar sig och det går inte att veta om reportern har fått denna information från den tidigare experten eller den aktuella experten. Alltså kan vi inte vara säkra på var informationen kommer ifrån och måste därmed exkludera stycket från omtalad-expert-variabeln.

Exempel 1: Stycke som tillfaller omtalad expert. (Ur Aftonbladet 231610)

“Ingela Fehrman-Ekholm är läkare på Karolinska universitetssjukhuset. Hon har i många år forskat kring olika typer av njursjukdomar och är bekymrad över det hon kallar en ”okontrollerad överkonsumtion” av proteinprodukter.

– Man måste vara tvärsäker på att njurarna är friska innan man börjar stoppa i sig proteintillskott. Det kan vara livsfarligt, eftersom ett stort intag av proteiner gör att njurarna börjar jobba på högvarv och det är stor risk att drabbas av njursvikt.”

Förklaring: Stycket inleds med expertens expertis och fortsätter sedan med att hon är bekymrad över okontrollerad överkonsumtion av protein, för njurarnas skull, något som experten sedan kommenterar i sitt citat. Därav relaterar hela stycket innan citatet till experten och då räknas det som “omtalad expert”.

Exempel 2: Stycke som tillfaller omtalad expert (Ur Svenska Dagbladet 20231710)

“Ett exempel på den dysfunktionella relationen är de stoppade utbetalningarna på 36 miljarder euro av EU:s coronafond till Polen efter en konflikt kring rättsstatsprincipen och det politiska inflytandet över landets domstolar.

–EU satte då upp konkreta krav på vad som måste göras för att Polen skulle anses vara en rättsstat. Det är ganska givet att det blir en av de första frågorna som oppositionen och den nya regeringen kommer att försöka lösa, menar Jezierska.”

Förklaring: Stycket innan citatet tillfaller experten eftersom hon börjar sitt citat med att direkt återkoppla till det som skrevs innan. Man kan då anta att det är hon som har tagit upp exemplet på den dysfunktionella relationen.

5.3.3.2 Variabel 22

“Signaleras expertens “expertis” utförligt” = Med utförligt innebär att den presenteras med mer än en titel. Exempelvis “har lång erfarenhet” eller “har gjort flera studier”.

5.3.4 Omkodning

Efter att alla artiklar med experter kodats behövde resultaten koda om för att kunna tolkas och analyseras. Variablerna V19, V20 och V21 kodades om genom att göra en objektiv standardisering och räkna ut den kumulativa procenten. Detta på grund av att dessa variabler skulle besvara frågor där resultaten skulle kategoriseras i “litet”, “mellan” och “stort” avseende utrymmet. För att göra en så objektiv omkodning på dessa variabler som möjligt, räknades den kumulativa procenten ut på samtliga av dessa tre variabler och utefter den skapades kategorierna. Mellan varje kategori blev de därmed 33%, vilket ledde till att inga subjektiva beslut fattades i vad som var “litet”, “mellan” och “stort” utrymme.

5.4 Validitet och Reliabilitet

En god validitet innebär att det inte ska förekomma några systematiska fel i undersökningens genomförande (Ekström, 2019). Kodschemat har under inledningsfasen av kodningen omformulerats, och vissa variabler har lagts till eller tagits bort till följd av att vi provkodat. När kodschemat kändes fullständigt och inga frågetecken uppkom, började vi genomföra studien. För att öka studiens reliabilitet ytterligare har vi valt att till en början, och flera gånger under perioden då vi kodat, sitta tillsammans. Det har vi gjort för att kunna diskutera artiklar och se till att vi står enade i de svårare momenten i vår studie. Framförallt har definitionen av expert diskuterats, samt vad för expert och om vissa delar av texten tillfaller omtalad expert eller inte.

Vi anser att studiens resultat är tillförlitligt av flera skäl. För det första användes variabler ur både Löfgren-Nilsson (2015) och Edström och Jacobsson (2020) som ligger till grund för vår kodbok. Variablerna från dessa studiers kodböcker fick kompletteras med ytterligare variabler för att tillgodose vårt syfte och för att kunna svara på frågor om utrymme och inte endast frekvens.

Till följd av det väl utformade kodschemat, vår definition av expert och användningen av exemplen på fall i de olika variablerna ovan, anser vi att vår studie har en mycket god validitet med få mätfel.

Till skillnad från validitet, handlar reliabilitet om frånvaron av osystematiska och slumpmässiga fel (Ekström, 2019). Vi kan inte helt utesluta att det finns skiljaktigheter i respektive persons kodning genom att exempelvis någon siffra hamnat fel. Dock minskade vi risken för detta genom att dels vara noga med vad som räknas som citat och inte. exempelvis diskuterade vi oss fram till att “säger han” eller “säger forskaren” som ofta kommer efter ett citat, inte räknas till citat utan det faller in under “omtalad” expert. Vi har inte märkt av problem med att följa sådana bestämmelser när vi utfört stickprov där vi kodat varandras artiklar. Med det sagt har vi jobbat aktivt för att förebygga slarvfel och mätfel.

5.5 Generaliserbarhet

Studien gjordes under oktober månad i fyra olika tidningar. En kvällstidning på riksnivå, en morgontidning på riksnivå, en lokaltidning och en morgontidning som främst riktar sig till Göteborgsområdet. Resultatet i de individuella tidningarna kan givetvis inte generaliseras längre än så. Däremot kan det sammantagna resultatet till viss del generaliseras till ett större sammanhang på grund av att vi använt så pass olika tidningar.

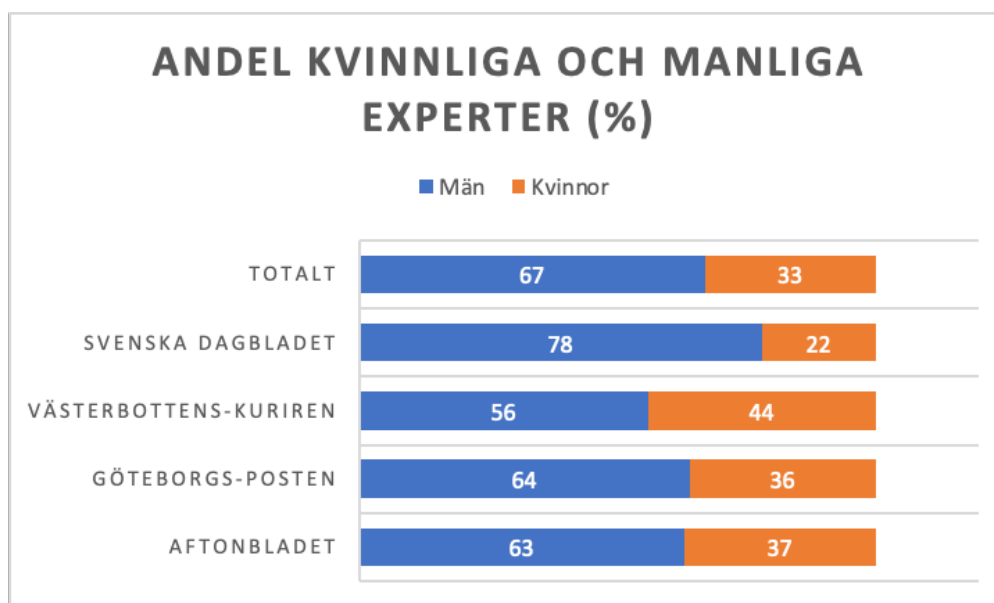
Vi är medvetna om att en månad är en ganska kort tid och inte ger jättemycket material att gå på. Att det blev endast en månad som studerades beror på att det var det vi hade tid och resurser för. Vårt kodschema har många variabler och därav tar varje kodning av en expert ett tag att göra. För att öka generaliserbarheten hade vi kunnat välja att koda några dagar varje månad under en längre tid. Nu blir vårt resultat specificerat till en viss månad. Under den här månaden handlade en stor del av nyheterna om krig och ekonomi, där manliga experter, enligt tidigare studier, dominerar. Däremot har vi påvisat fler kvinnliga experter än vad tidigare studier gjort, trots fokuset i tidningarna under tidsperioden.

6. Resultat

6.1 Uppmärksamhet

I detta avsnitt besvaras frågeställningen “Hur stort utrymme, mätt i teckenmängd, bildfrekvens och placering, får manliga respektive kvinnliga experter i tidningsartiklar i olika tidningar där experten är en av huvudaktörerna?”.

6.1.1 Andel manliga och kvinnliga experter

Figur 6.1.1: Andel (%) manliga och kvinnliga experter i de olika tidningarna.

Totalen visar att cirka två tredjedelar av alla experter var män och en tredjedel var kvinnor av de totalt 386 kodade experterna. Det höga antalet manliga experter respektive det låga antalet kvinnliga experter var i vissa tidningar mer utmärkande än i andra, till exempel i Svenska Dagbladet där andelen kvinnor endast var en femtedel. Västerbottens-Kuriren å andra sidan stack ut som den tidning som hade mest jämn uppdelning mellan könen, dock var andelen män ändå marginellt större.

I Aftonbladet och Göteborgs-Posten dominerade de manliga experterna. Dessa tidningar har, liksom totalen, en uppdelning på två tredjedelar manliga och en tredjedel kvinnliga experter.

6.1.2 Totalt utrymme

Tabell 6.1.2: Litet, mellan eller stort utrymme för kvinnliga respektive manliga experter i de undersökta tidningarna.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total (%)	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	35	42	28	36	15	15	41	33	33	33
Mellan	37	30	27	33	50	44	29	33	33	35
Stort	28	27	45	30	35	41	30	33	34	33
Total (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal (n)	57	33	64	36	34	27	104	30	259	126

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Totalresultat:

En övergripande analys av den totala fördelningen visar en relativt jämn fördelning mellan manliga och kvinnliga experter.

Tidningsvisa resultat:

Aftonbladet och Göteborgs-Posten: Kvinnliga experter får mindre utrymme än manliga.

Svenska Dagbladet: Här konstateras det motsatta mönstret, där manliga experter får mindre utrymme än kvinnliga.

Västerbottens-Kuriren: Trots en relativt jämn fördelning finns en observation att kvinnliga experter oftare tilldelas "stort" utrymme än manliga. Intressant är också att experter överlag sällan får litet utrymme i denna tidning.

6.1.3 Totalt utrymme endast en expert

Tabell 6.1.3: Litet, mellan eller stort utrymme för kvinnliga respektive manliga experter i artiklar med endast en expert i de undersökta tidningarna.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	47	43	22	35	31	27	28	55	30	38
Mellan	42	7	36	45	19	40	39	18	36	30
Stort	11	50	42	20	50	33	33	27	35	32
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal (n)	19	14	36	20	16	15	36	11	107	60

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4). I procent (%)

För en mer detaljerad jämförelse av utrymmet som tilldelas manliga och kvinnliga experter, beslutade vi att utesluta artiklar där det förekommer mer än en expert. Denna åtgärd vidtogs för att undvika att experternas utrymme automatiskt minskas när flera experter delar utrymmet i en artikel.

Sammantaget resultat

I likhet med den tidigare tabellen visar resultaten att det övergripande sett finns små skillnader, men de är ändå märkbara. Kvinnliga experter får generellt sett mindre utrymme än sina manliga kollegor.

Tidningsvisa resultat

Aftonbladet: Detta är den enda tidningen där kvinnliga experter tilldelas mer utrymme än manliga.

Västerbottens-Kuriren: Här påvisas betydande skillnader jämfört med den tidigare tabellen. Klyftorna är nu stora och kvinnliga experter får betydligt mindre utrymme än manliga. Det

tyder på att Västerbottens-Kuriren tenderar att ge manliga experter större utrymme när de är ensamman experter.

Göteborgs-Posten och Svenska Dagbladet: Här får kvinnliga experter också mycket mindre utrymme än manliga. Svenska Dagbladet har en betydligt högre tendens att ge kvinnliga experter "litet" utrymme.

6.1.4 Totalt utrymme flera experter

Tabell 6.1.4: Litet, mellan eller stort utrymme för kvinnliga respektive manliga experter i artiklar med mer än en expert i de undersökta tidningarna.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	29	53	29	50	6	17	38	32	30	39
Mellan	37	21	39	19	39	25	34	37	36	26
Stort	34	26	32	31	56	58	28	32	34	35
Total	100	100	100	100	101	100	100	101	100	100
Antal (n)	38	19	28	16	18	12	68	19	152	66

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Sammantaget resultat

När det är fler än en expert i samma artikel blir det inte någon större skillnad om man jämför med artiklar med en expert (tabell 6.1.3). Kvinnor får även här något mindre utrymme.

Tidningsvisa resultat

Aftonbladet och Göteborgs-Posten: Utrymmet för kvinnliga experter i är här nu ännu mindre än i tabell (6.1.3).

Västerbottens-Kuriren: Kvinnliga experter får större utrymme än vad de fick när de var ensam expert (tabell 6.1.3). Men manliga experter har fortfarande större utrymme.

Svenska Dagbladet: Här är det mer jämlikt mellan könen. Kvinnliga experter får fortfarande mindre utrymme, men utrymmet är jämnare fördelat när det är fler än en expert i texten (tabell 6.1.3).

6.1.5 Totalt utrymme endast egen text

Tabell 6.1.5: Litet, mellan eller stort utrymme för kvinnliga respektive manliga experter endast i artiklar med eget material.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	43	41	34	39	30	20	51	47	43	39
Mellan	36	31	24	33	20	30	29	41	29	34
Stort	21	28	42	28	50	50	21	12	28	27
Total	100	100	100	100	100	100	101	100	100	100
Antal (n)	42	29	38	18	10	10	63	17	153	74

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Sammantaget resultat

I det egenproducerade materialet kan vi totalt se att manliga experter, lite oftare än kvinnliga, får mindre utrymme.

Tidningsvisa resultat

Aftonbladet: Kvinnliga experter får här lite större utrymme än manliga.

Göteborgs-Posten: Manliga experter får större utrymme än kvinnliga.

Svenska Dagbladet: Manliga experter får nästan dubbelt så ofta som kvinnliga “stort” utrymme. Dock är det vanligast att både manliga och kvinnliga experter får litet utrymme.

Västerbottens-Kuriren: Mycket jämna siffror. De tenderar att ge både kvinnliga och manliga experter stort utrymme.

6.1.6 Totalt utrymme endast nyhetsbyrå eller annan redaktion

Tabell 6.1.6: Litet, mellan eller stort utrymme för kvinnliga respektive manliga experter endast i artiklar med material från nyhetsbyrå, annan redaktion eller blandat.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	13	50	19	33	8	12	27	15	19	23
Mellan	40	25	31	33	63	53	29	23	39	37
Stort	47	25	50	33	29	35	44	62	43	40
Total	100	100	100	99	100	100	100	100	101	100
Antal (n)	15	4	26	18	24	17	41	13	106	52

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Sammantaget resultat

I texter från nyhetsbyråer eller annan redaktion kan man se att både manliga och kvinnliga experter får mer utrymme än vad de får i egenproducerade texter. Kvinnliga experter får dock något mindre utrymme.

Tidningsvisa resultat

Aftonbladet: Använder sig sällan av texter från andra redaktioner där experten är en kvinna. Därav finns bara fyra kvinnliga experter här. De fick mindre utrymme än de manliga experterna.

Göteborgs-Posten: Här får kvinnliga experter avsevärt mindre utrymme än manliga.

Västerbottens-Kuriren: Manliga och kvinnliga experter får ungefär lika stort utrymme.

Svenska Dagbladet: Tenderar att använda artiklar där experter har stort utrymme. Kvinnliga får dock större utrymme än manliga.

6.1.7 Frekvens bilder

Tabell 6.1.7: Tabellen visar hur ofta manliga och kvinnliga experter förekommer i bild i tidningsartiklarna. I procent (%).

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Ja	40	58	34	36	44	41	31	43	36	44
Nej	60	42	66	64	56	59	69	57	64	56
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal (n)	57	33	64	36	34	27	104	30	259	126

Sammantaget resultat

Det är vanligare att kvinnliga experter förekommer på bild i jämförelse med manliga experter.

Tidningsvisa resultat

I alla tidningar utom Västerbottens-Kuriren var det vanligare att kvinnliga experter uppkom på bild i samband med texten än för manliga experter.

Aftonbladet och Svenska Dagbladet: Här var skillnaden i bildfrekvens mellan manliga och kvinnliga experter som störst.

Västerbottens-Kuriren: Något fler män än kvinnor fick vara med på bild.

Göteborgs-Posten: Här var det färre experter överlag på bilder. Kvinnor förekommer dock något oftare, men siffrorna mellan kvinnor och män var tämligen lika varandra.

6.1.8 Hur ofta nämns experten först

Tabell 6.1.8: Visar hur ofta manliga respektive kvinnliga experter nämns först i artiklar med minst två experter. I procent (%).

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total (%)	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Först	41	17	44	50	39	50	38	44	40	39
Inte först	60	83	56	50	61	50	62	56	60	61
Total	101	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal (n)	37	18	32	16	18	12	68	18	155	64

Sammantaget resultat

Det finns ingen skillnad totalt sett gällande hur ofta kvinnliga respektive manliga experter nämns först i texter med fler än en expert.

Tidningsvisa resultat

Svenska Dagbladet, Västerbottens-Kuriren och Göteborgs-Posten: Här är det de kvinnliga experterna som oftast nämns först.

Aftonbladet: Här nämns däremot kvinnor väldigt sällan först och det är istället oftare som de manliga experterna som nämns först.

6.1.9 Hur stor del av sidan

Tabell 6.1.9: Visar hur ofta, i procent (%) som kvinnliga respektive manliga experter får mindre än en tredjedel av sidan, en halvsida och ett helt uppslag och uppåt. Kvinnor och män undersöks för sig.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
<Tredjedels	20	18	22	28	21	26	7	9	15	21
Halvsida	23	9	39	28	41	44	15	23	26	25
Helsida	26	27	14	17	27	19	46	37	31	25
Helt uppslag	32	46	25	28	12	11	32	30	27	29
Total (%)	101	100	100	101	101	100	100	99	99	100
Antal (n)	57	33	64	36	34	27	104	30	259	126

Sammantaget resultat

Totalen visar att kvinnliga experter oftare än manliga medverkar i artiklar med mindre än en tredjedels sida. Manliga är oftare än kvinnor med i artiklar på en helsida.

Tidningsvisa resultat

Aftonbladet: Kvinnliga experter får betydligt mindre utrymme. Däremot är kvinnliga experter oftare än manliga med i artiklar som är över ett uppslag.

Göteborgs-Posten: Har oftare artiklar med manliga experter än kvinnliga vad gäller halvsidor.

Västerbottens-Kuriren: Här är det väldigt få artiklar med experter överlag som får ett mindre sidutrymme. Manliga experter är oftare med på helsidor.

Svenska Dagbladet: Har oftare manliga experter med på helsidor, medan kvinnliga oftare är med på halvsidor. Alltså får kvinnliga experter mindre utrymme än manliga.

6.1.10 Hur stor del av sidan - endast en expert

Tabell 6.1.10: Visar hur ofta, i procent (%) som kvinnliga respektive manliga experter får mindre än en tredjedels, en halvsida och ett helt uppslag och uppåt. Kvinnor och män undersöks för sig och här undersöks endast artiklar med en expert.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
<Tredjedels	42	36	26	40	25	20	14	18	25	31
Halvsida	32	14	36	20	50	53	33	36	36	30
Helsida	16	43	22	15	25	20	36	27	26	25
Helt uppslag>	11	7	17	25	0	7	17	9	13	13
Total (%)	101	100	101	100	100	100	100	99	100	99
Antal (n)	19	14	36	20	16	15	36	11	107	60

Sammantaget resultat

Här exkluderas artiklar med fler än en expert. Totalen visar att manliga experter oftare än kvinnliga får halvsidor, kvinnliga får oftare mindre än en tredjedels sida. Utöver det finns inga skillnader.

Tidningsvisa resultat

Aftonbladet: Här har kvinnliga experter oftare än manliga än en helsida.

Göteborgs-Posten: Här har kvinnliga experter, oftare än manliga, mindre än en tredjedels sida, samtidigt som de oftare också får ett helt uppslag jämfört med manliga.

Västerbottens-Kuriren: Kvinnliga experter får oftare hela uppslag.

Svenska Dagbladet: Manliga experter får, oftare än kvinnliga, helsidor och hela uppslag.

6.1.11 Sammanfattning

Resultaten varierar mellan olika aspekter. Överlag är förekomsten av kvinnliga experter lägre än förekomsten av manliga experter. Dessa kvinnor får i regel mindre utrymme än männen.

Västerbottens-Kuriren: Har en tydligare jämställdhet när det kommer till representation och i hur stort utrymme experter av olika kön får. Kvinnliga experter ges något mer utrymme inom kategorin "stort" jämfört med manliga experter. Dessutom är bildrepresentationen jämn. Dessa observationer antyder en strävan efter jämställd representation, i Västerbottens-Kuriren, jämfört med de andra tidningar som uppvisar mer tydliga obalanser.

Aftonbladet: Uppvisar en påtaglig obalans i representationen av manliga och kvinnliga experter. Kvinnliga experter tenderar att få mindre utrymme i text, jämfört med manliga experter. Resultaten indikerar även att kvinnor sällan nämns först i artiklar med fler än en expert, vilket kan påverka hur de uppfattas och deras synlighet.

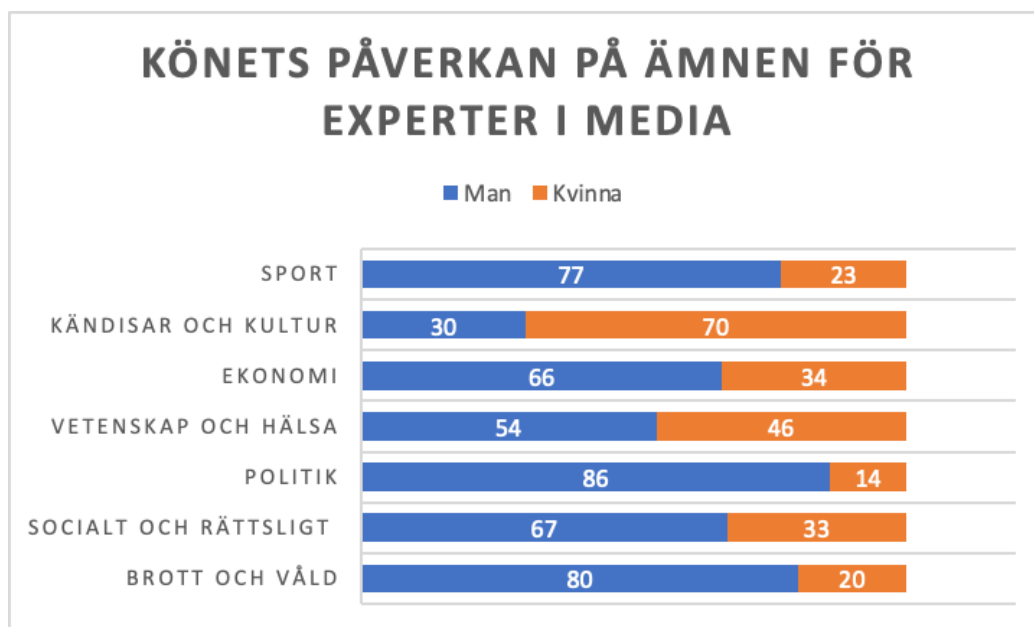
Göteborgs-Posten: Manliga experter får här större utrymme än kvinnliga. Så är det både i artiklar med fler än en expert och i artiklar med endast en expert. Representationen i bild är relativt jämn mellan könen, men tidningen har generellt sett färre experter på bilder.

Svenska Dagbladet: Visar obalans i representationen av manliga och kvinnliga experter. I både artiklar med en eller flera experter får kvinnliga experter mindre utrymme än manliga. Däremot förekommer kvinnliga experter oftare på bild jämfört med manliga experter.

6.2 Ämnesområden

I detta avsnitt besvaras frågeställningen: “Hur skiljer sig utrymmet, som ges manliga respektive kvinnliga experter, inom olika ämnesområden?”

6.2.1 Könsdominans i olika ämnesområden

Figur 6.2.1: Visar i procent, hur stor del av det totala antalet analyserade artiklar som tas upp av manliga, respektive kvinnliga experter beroende på vilket ämnesområde artikeln tillhör.

Kvinnor förekommer, i nästan alla ämneskategorier, mer sällan än män, vilket främst beror på att kvinnliga experter överlag förekommer mer sällan. Däremot tyder, att det finns skillnader i de olika ämneskategorierna, på att det finns en ojämlikhet i vilka ämnen manliga respektive kvinnliga experter får komma till tals.

Den största skillnaden mellan manliga och kvinnliga experter ser vi i ämnesområdet “Politik”. När experter är med i artiklarna är det i 86 procent av fallen en manlig och endast i 14 procent av fallen är det en kvinnlig. I kategorin “Vetenskap och Hälsa” är det som mest lika fördelning mellan könen. I “kändisar och kultur” har kvinnliga experter en hög dominans.

6.2.2 Vanligaste ämnena baserat på kön

Tabell 6.2.2: Visar hur frekvensen i de olika ämnena ser ut inom manlig, respektive kvinnlig expert. I procent (%). Procenten visar på fördelningen av hur vanligt förekommande ett ämnesområde är utifrån kvinnor, män och totalt tillsammans.

	Brott och våld	Socialt & rättsligt	Politik	Vetenskap & hälsa	Ekonomi	Kändisar & kultur	Sport	Total (%)
Man	25	23	10	19	19	1	4	100
Kvinna	13	23	3	33	20	6	2	100
Total (%)	21	23	8	24	19	3	3	100

Den övergripande bilden som tabellen ger är att det finns störst antal experter inom ämnesområdet "vetenskap och hälsa", därefter inom "socialt och rättsligt" och "brott och våld". I samtliga av de olika ämnena är det avsevärt jämnt mellan könen. Däremot finns det tendenser till att män får mer utrymme än kvinnor inom "brott och våld" och "politik". Inom kategorin "Socialt och rättsligt" finns en jämn könsfördelning mellan experterna.

Vad som sticker ut är att kvinnliga experter tenderar att förekomma ofta inom ämnesområdet "vetenskap och hälsa", de manliga experterna förekom däremot inte lika ofta. Det är dock viktigt att notera att i och med att det är färre kvinnliga experter (Tabell 6.1.2), så innebär det att det ändå är färre kvinnor som är experter inom det området.

6.2.3 Totalt utrymme inom ämnesområden

Tabell 6.2.3: Tabellen visar det utrymme kvinnliga respektive manliga experter får inom de olika ämnesområdena, sammantaget för alla tidningar, presenterat i %.

	Brott & våld		Socialt & rättsligt		Politik		Vetenskap & hälsa		Ekonomi		Kändisar & kultur		Sport	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	39	25	31	45	48	25	16	21	40	44	33	43	30	0
Mellan	29	50	37	35	20	25	45	36	31	32	33	0	10	67
Stort	32	25	32	21	32	50	39	43	29	24	33	57	60	33
Total	100	100	100	101	100	100	100	100	100	100	99	100	100	100
Antal (n)	65	16	59	29	25	4	49	42	48	25	3	7	10	3

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten. I procent (%).

Man kan se tydligt att kvinnliga experter får mindre utrymme i kategorierna socialt och rättsligt, ekonomi och sport. I politik får kvinnliga experter mer utrymme. I resterande ämnen tenderar både de manliga och kvinnliga att få ungefär lika mycket utrymme.

I föregående tabell (Tabell 6.2.2) kunde man se att experter syntes främst i "vetenskap och hälsa" samt "socialt och rättsligt". I ovanstående tabell kan man se att det är en hyfsat jämn fördelning mellan könen under "vetenskap och hälsa". De manliga experterna tenderar att få lite större utrymme än kvinnliga experter inom "socialt och rättsligt".

Något annat utmärkande är att det finns ett högt antal manliga experter inom ämnesområdet "brott och våld", men att kvinnliga experter får mer utrymme i ämnesområdet. Medan det finns väldigt få kvinnliga experter inom "sport", samt få manliga experter inom "kändisar och kultur".

6.2.4 Sammanfattning

Förekomst:

Resultaten visar att manliga experter oftare är aktörer i artiklar med ämnen som “politik”, “brott och våld”, “sport” och “ekonomi”. Kvinnliga experter dominerar endast i “kändisar och kultur” och förekommer också ofta i artiklar om “vetenskap och hälsa”.

Utrymmet:

Inom vissa ämnesområden får experter, oavsett kön, större utrymme än inom andra områden. “Vetenskap och hälsa”, “socialt och rättsligt” och “brott och våld” (i fallande ordning) är de tre ämnesområdena där experterna oftast förekommer. Det är dock svårt att dra slutsatser från resultaten då det finns få mätpunkter på grund av hur få antalet experter är, samtidigt som det inte finns någon större skillnad mellan könen.

Det intressantaste resultatet är “socialt och rättsligt” där män får större utrymme än kvinnor.

6.3 Uppmärksamhet fördjupning

I detta avsnitt besvaras frågeställningen: “Hur stort utrymme får experterna när de refereras till kontra när de citeras direkt i olika tidningar?”

I avsnittet presenteras mängden utrymme manliga respektive kvinnliga experter får när de refereras till (när de är omtalad expert) kontra när de citeras (är citerad expert) direkt i olika tidningar. Samt hur utrymmet skiljer sig när det endast är en expert och när det är flera experter i samma artikel.

6.3.1 Omtalad expert

Tabell 6.3.1: Litet, mellan eller stort utrymme för endast omtalade kvinnliga respektive manliga experter i de undersökta tidningarna.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	32	52	23	42	27	19	38	33	31	37
Mellan	37	27	34	28	32	48	32	30	34	33
Stort	32	21	42	31	41	33	31	38	35	30
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal (n)	57	33	64	36	34	27	104	30	259	126

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Sammantaget resultat

Kvinnor tenderar att dra sig mot litet utrymme när de är omtalade men skillnaden är liten. Det kan innebära att kvinnor refereras mindre till, med reporterens egna ord.

Tidningsvisa resultat

Aftonbladet och Göteborgs-Posten: Kvinnor får litet utrymme i majoriteten av fallen. Kvinnliga experter får mindre utrymme än manliga.

Västerbottens-Kuriren: Ger ofta ger experter stort utrymme och har en tydlig könsfördelning i “omtalad expert”. Kvinnor får ofta mellanstort utrymme medan män ofta har stort utrymme. Samtidigt får män litet utrymme oftare än kvinnor, vilket har betydelse om vi återkopplar till det totala utrymmet (Tabell 6.1.2) där både män och kvinnor lika sällan får litet utrymme. Alltså finns det en skillnad mellan hur män och kvinnor refereras till när reportern återberättar med egna ord.

Svenska Dagbladet: Här syns en relativt jämn fördelning hos både män och kvinnor. Den lilla skillnad som syns kan bero på att män oftare är med i artiklar med fler än en expert och därför konkurrerar mer om utrymmet.

6.3.2 Citerad expert

Tabell 6.3.2 : Litet, mellan eller stort utrymme för endast citat från kvinnliga respektive manliga experter i de undersökta tidningarna.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	33	40	25	31	12	26	44	37	33	33
Mellan	37	30	33	33	44	33	27	43	33	35
Stort	30	30	42	36	44	41	29	20	34	32
Total (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal (n)	57	33	64	36	34	37	104	30	259	126

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Sammantaget resultat

På liknande sätt som med “omtalad expert” (Tabell 6.3.1) så är utrymmesfördelningen jämn bland citaten (Tabell 6.3.2).

Tidningsvisa resultat

Aftonbladet: Finns en tendens att ge kvinnliga experter “litet” utrymme.

Göteborgs-Posten: Ger gärna sina manliga experter ett stort utrymme, vilket visar på att både Aftonbladet och GP föredrar manliga citat.

Västerbottens-Kuriren: Ännu en gång intressant då de har en jämn fördelning mellan antalet experter inom båda könen men män tenderar att få större utrymme även här. Precis som med Aftonbladet och GP verkar även Västerbottens-Kuriren föredra manliga citat.

Svenska Dagbladet: Experter får sällan stort utrymme i tidningen, vilket kan bero på hur redaktionen hanterar citat. Tydligt är att män får mindre utrymme än kvinnor, vilket kan ha att göra med att fler än en manlig expert, i samma artikel, är ofta förekommande i tidningen. Där görs analysen som med "omtalad expert" (tabell 6.3.1) att män får konkurrera mer om utrymmet i de texter de är med i.

6.3.3 Endast en expert - omtalad

Tabell 6.3.3: Litet, mellan eller stort utrymme för omtalade kvinnliga respektive manliga experter i artiklar med endast en expert i de undersökta tidningarna.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	32	36	22	40	38	27	39	36	32	35
Mellan	37	29	31	45	38	47	25	27	31	38
Stort	32	36	47	15	25	27	36	36	37	27
Total	101	100	100	100	101	101	100	99	100	100
Antal (n)	19	14	36	20	16	15	36	11	107	60

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Sammantaget resultat

Som tidigare nämnt får särskilt manliga experter konkurrera om utrymme med andra manliga experter, av den enkla anledningen att det är fler manliga experter. Genom att bara analysera

artiklar med endast en expert så kommer inte resultaten påverkas av konkurrensen som uppstår när det är flera experter i en artikel.

Det omtalade utrymmet är ojämnt fördelat eftersom kvinnor ligger 10 procentenheter under män i “stort” utrymme. Här har det alltså blivit tydligt att män oftare får stort utrymme när reportern refererar till en expert.

Tidningsvisa resultat

Aftonbladet: Till skillnad från när vi tittade på “Omtalad experter” (Tabell 6.3.1) för alla kodade experter så har utrymmesfördelningen, hos Aftonbladet, jämnat ut sig. Det som vi kunde se tidigare var att Aftonbladet ofta gav litet utrymme till kvinnor, medan de i artiklar med endast en expert inte gör någon skillnad mellan män och kvinnor. Det visar på att kvinnliga experter får lite omtalat utrymme i artiklar som innehåller mer än en expert.

Göteborgs-Posten: Här får män större utrymme än kvinnor. Det är inte helt olikt resultatet i “omtalad expert” (Tabell 6.3.1) när alla experter analyserades.

Västerbottens-Kuriren: Hos manliga experter är det ganska jämnt hos men de lutar mot att få “litet” och “mellan” i utrymme vilket står i kontrast till hur de oftast fick “stort” utrymme när vi tittade på “omtalad expert” (Tabell 6.3.1) med alla kodade experter. Kvinnor fortsätter att få utrymme i kategorierna “stort” och “mellan” när VK:s reportrar refererar med egna ord.

Svenska Dagbladet: Det är en ganska jämn fördelning utan större avvikelser mellan könen vilket kan påvisa inverkan som artiklar, med flera experter, hade på resultatet. Återigen nämns detta i samband med SvD då de hade fler experter än övriga tidningar och det var ofta fler än en expert i tidningen artiklar.

6.3.4 Endast en expert - citerad

Tabell 6.3.4: Litet, mellan eller stort utrymme för citat från kvinnliga respektive manliga experter i artiklar med endast en expert i de undersökta tidningarna.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	42	36	31	35	25	33	28	46	31	37
Mellan	37	21	36	40	25	20	36	36	35	30
Stort	21	43	33	25	50	47	36	18	35	33
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	101	100
Antal (n)	19	14	36	20	16	15	36	11	107	60

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Sammantaget resultat

Utrymmet är jämnt mellan könen men inte lika jämnt som när alla kodade experter räknades med i "citerad expert" (tabell 6.3.2).

Tidningsvisa resultat

Aftonbladet: hade tidigare en jämn utrymmesfördelning bland citaten "citerad expert" (tabell 6.3.2), men när vi tittar på artiklar med endast en expert så är det tydligt att kvinnor ofta får stort citatutrymme. Det går i linje med det som presenteras av "Totalt utrymme endast en expert" (Tabell 6.1.3), som visar på att kvinnor ofta får stort utrymme i Aftonbladet när artikeln endast har en expert. Det finns alltså en skillnad mellan män och kvinnor i citatutrymme, men ingen skillnad i det omtalade utrymmet som ses i "Endast en expert omtalad" (Tabell 6.3.3).

Svenska Dagbladet: Manliga experter har en jämn utrymmesfördelning, vilket kontrasterar mot hur män ofta hade litet citatutrymme när alla kodade experter var med i "citerad expert" (tabell 6.3.2). Ännu en gång visar det på hur resultaten påverkas av artiklar med flera

experter. Det är även värt att nämna hur antalet manliga experter går från 104 stycken till 36 stycken när vi räknar på artiklar med endast en expert. En stor del av Svenska Dagbladets manliga experter faller alltså bort i den här analysen. Kvinnliga experter går från 30 stycken till 11 stycken. Det låga antalet påverkar tillförlitligheten här, men som tidigare (Tabell 6.3.2) har kvinnor litet citatutrymme i SvD. Att resultaten hos kvinnor inte jämnades ut som hos män kan visa på att SvD helst inte ger kvinnor ett stort citatutrymme.

6.3.6 Flera experter - omtalad expert

Tabell 6.3.6: Litet, mellan eller stort utrymme för omtalade kvinnliga respektive manliga experter i artiklar med mer än en expert i de undersökta tidningarna.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	32	68	39	44	17	17	29	26	30	41
Mellan	34	21	29	31	22	58	35	32	32	33
Stort	34	11	32	25	61	25	35	42	38	26
Total	100	100	100	100	100	100	99	100	100	100
Antal (n)	38	19	28	16	18	12	68	19	152	66

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Sammantaget resultat

Om man vill se hur utrymmesfördelning ser ut i texter där det endast förekommer en expert så kan det vara bra att även titta på texter där det är flera experter. I liknelse med omtalad expert i texter där det bara är en expert så tenderar kvinnor att få lite utrymme även här. I dessa texter sker det i ännu högre grad. Män har en tendens att få större utrymme, trots konkurrens om utrymmet som uppstår när det är flera experter i en text.

Aftonbladet: En väldigt tydlig skillnad kan ses i Aftonbladet där kvinnor får litet utrymme i 68% av fallen, medan män har en jämn fördelning i hur stort utrymme de får.

Västerbottens-Kuriren: Ger ofta sina experter stort utrymme och detsamma gäller här. Det som sticker ut är att män får “stort” utrymme majoriteten av gångerna medan kvinnor får utrymme i kategorin “mellan” majoriteten av gångerna. Detta kan visa på en underliggande tendens hos reportern att referera till de manliga experterna i större utsträckning. Här uppstår en trend, tillsammans med “Flera experter citat” (Tabell 6.3.5), som visar på att manliga experter oftare ges stort utrymme i artiklar med flera experter, trots att “Totalt utrymme flera experter” (Tabell 6.1.4) visar på en jämställdhet i stort utrymme.

Svenska Dagbladet: Kvinnliga experter i Svenska Dagbladet får oftare stort utrymme när de refereras till. Det korrelerar med utrymmet som de får i “omtalad expert” (Tabell 6.3.1) när kodade experter räknas med.

6.3.5 Flera experter - citerad expert

Tabell 6.3.5: Litet, mellan eller stort utrymme för *citat* från kvinnliga respektive manliga experter i artiklar med mer än en expert i de undersökta tidningarna.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	29	26	36	38	6	8	47	32	36	27
Mellan	29	42	36	38	33	50	29	26	31	38
Stort	40	32	29	25	61	42	24	42	33	35
Total	98	100	101	101	100	100	100	100	100	100
Antal (n)	38	19	28	16	18	12	68	19	152	66

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Sammantaget resultat

Citatutrymmet när flera experter är med är återigen ganska jämnt men det finns en skillnad mellan män och kvinnor. Kvinnor får litet utrymme i lägre utsträckning än män.

Svenska Dagbladet: Svenska Dagbladet ger väldigt ofta litet citatutrymme till männen. Återigen gör vi en koppling till att det beror på att män ofta konkurrerar om utrymmet för deras artiklar. I detta resultat, där vi bara tittar på artiklar med flera experter, blir kopplingen extra tydlig. Däremot får kvinnor ofta stort citatutrymme i artiklar med flera experter. Det kan innebära att kvinnor får relativt stort citatutrymme i de texterna, vilket är en tydlig kontrast mot citatutrymmet de får i artiklar med endast en expert (tabell 6.3.4). Där får de stort citatutrymme i endast 18 fallen av fallen, medan inom denna kategori får stort citatutrymme i 42 procent av fallen.

Västerbottens-Kuriren: Precis som inom det totala utrymmet får Västerbottens-Kurirens experter ett stort citatutrymme i artiklar med ett flertal experter. Att manliga experter får stort utrymme 61 procent av fallen är intressant då det innebär att manliga experter får sina egna ord presenterade i en högre utsträckning under denna parameter, i jämförelse med kvinnorna som får "stort" utrymme i 42 procent av fallen.

Aftonbladet: Här lutar männens citatutrymme mot stort medan hos kvinnor lutar det åt mellan vilket visar på en könsfördelning.

6.3.7 Sammanfattning

Omtalad expert: Kvinnor får mindre utrymme än män när reportrar refererar till experterna med egna ord. Aftonbladet och Göteborgs-Posten sticker ut i hur lite utrymme de ger till kvinnor under "omtalad expert" (Tabell 6.3.1). I Svenska Dagbladet däremot får kvinnor större utrymme än män under "omtalad expert" (Tabell 6.3.1). Vi tror att det beror på att Svenska Dagbladet ofta använder sig av flera experter i samma artiklar, där de flesta är män, vilket resulterar i en större konkurrens om utrymmet mellan manliga experter. Denna teori stöttas av "Endast en expert omtalad" (Tabell 6.3.3), där artiklar med endast en expert räknas med. Den tabellen visar att utrymmet mellan män och kvinnor är jämnt fördelat vilket innebär att Svenska Dagbladet inte har för vana att ge kvinnor större utrymme än män.

Citat flera experter: Tittar man på "Flera experter citat" (Tabell 6.3.5) så visar Västerbottens-Kuriren och Svenska Dagbladet på en könsfördelning. I Västerbottens-Kuriren får män större utrymme och i Svenska Dagbladet får kvinnor större utrymme.

Citat endast en expert: Tittar man på citatutrymmet i artiklar med bara en expert, så har samtliga tidningar en könsfördelning. Göteborgs-Posten och Västerbottens-Kuriren ger män större utrymme än kvinnor och Svenska Dagbladet utmärker sig med hur lite utrymme som ges till kvinnor, vilket står i kontrast till hur det ser ut i "Flera experter citat" (Tabell 6.3.5). Aftonbladet däremot ger kvinnliga experter större citatutrymme än män. Alltså får kvinnor mer att säga, med sina egna ord, i Aftonbladets artiklar.

6.4 Reporterns kön

I detta avsnitt besvaras frågeställningen: “Vilken betydelse har reporterns kön?”.

6.4.1 Utrymme beroende på reporterns kön

Tabell 6.4.1: Visar hur utrymmet som ges manliga respektive kvinnliga experter beror på om reportern är man eller kvinna.

	Manlig reporter		Kvinnlig reporter	
	M	K	M	K
Litet	33	33	35	28
Mellan	36	33	34	39
Stort	31	33	31	34
Total (%)	100	99	100	101
Antal (n)	134	45	100	65

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

De kvinnliga reporterna tenderar att ge kvinnliga experter mer utrymme inom både kategorin “mellan” och “stort”, än manliga experter. De manliga reporterna gav å andra sidan de kvinnliga experterna ett jämnt utrymme inom alla tre kategorierna. Medan de manliga experterna fick mer mellan-utrymme än stort utrymme.

De kvinnliga reporterna tenderar att ha med fler kvinnliga experter än vad de manliga reporterna har. De manliga reporterna tenderar att ha med fler manliga experter än vad de kvinnliga reporterna har.

Värt att notera är att det endast skiljer några få procentenheter, vilket gör att man inte kan dra alltför stora slutsatser.

6.5 Typ av expert

Här presenteras resultaten utifrån expertens roll och besvarar frågeställningen: "Som vilken typ av expert framträder de manliga respektive kvinnliga experterna inom de olika tidningarna?"

Alltså framställs det hur ofta kvinnliga respektive manliga experter förekommer som akademiska experter eller lekmanexperter, samt hur stort utrymme de får i dessa roller.

6.5.1 Hur ofta är kvinnlig/manlig expert akademisk/inte

Tabell 6.5.1: Visar hur fördelningen mellan akademisk expert och lekmanexpert ser ut för vardera kön. I procent (%).

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Akademisk	51	33	55	36	47	63	50	50	51	44
Lekman	49	67	45	64	53	37	50	50	49	56
Total (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal (n)	57	33	64	36	34	27	104	30	259	126

Sammantaget resultat

Resultatet visar att det finns en skillnad mellan könen när det gäller val av akademiska respektive lekmanexperter. De tenderar att vara fler män som är akademiska experter än kvinnor och något fler kvinnor som är lekmanexperter.

Tidningsvisa resultat

Svenska Dagbladet: Vad som är utmärkande i Svenska Dagbladet är att det inte existerar någon skillnad mellan könen.

Aftonbladet och Göteborgs-Posten: Dessa tidningar tar oftare in manliga akademiska experter, samt oftare kvinnliga lekmanexperter.

Västerbottens-Kuriren: Tenderar att oftare ha med kvinnliga akademiska experter än kvinnliga lekmannaexperter. På samma sätt har de oftare med manliga lekmannaexperter än manliga akademiska experter.

6.5.2 Endast akademisk expert - totalt utrymme

Tabell 6.5.2: Visar hur utrymmet som ges manliga respektive kvinnliga experter beror på om reportern är man eller kvinna. Här undersöks endast utrymmet för forskare eller akademiska experter.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	31	36	31	46	19	18	39	33	33	32
Mellan	41	18	37	23	56	35	37	33	40	29
Stort	28	46	31	31	25	47	25	33	27	39
Total (%)	100	100	99	100	100	100	101	99	100	100
Antal (n)	29	11	35	13	16	17	52	15	132	56

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Sammantaget resultat

Det totala resultatet visar att kvinnliga akademiska experter tenderar att få stort utrymme, medan manliga akademiska experter tenderar att få mer utrymme inom kategorin "mellan". Det är vanligare att kvinnor förekommer som lekmannaexperter än akademiska experter (Tabell 6.5.1), däremot får kvinnliga akademiska experter mer utrymme än manliga i några av tidningarna.

Tidningsvisa resultat

Svenska Dagbladet: De kvinnliga akademiska experter tenderar att ha en jämn fördelning utrymme i Svenska Dagbladet, medan de manliga får mindre utrymme i denna tidning.

Västerbottens-Kuriren och Aftonbladet: Kvinnliga akademiska experter får större utrymme än manliga.

Göteborgs-Posten: Kvinnliga akademiska experter får mindre utrymme.

6.5.3 Endast lekmannaexpert - totalt utrymme

Tabell 6.5.3: Visar hur utrymmet som ges manliga respektive kvinnliga experter beror på om reportern är man eller kvinna. Här undersöks endast utrymmet för lekmannaexperter.

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Litet	39	46	24	30	11	10	44	33	34	33
Mellan	32	36	14	39	44	60	21	33	25	40
Stort	29	18	62	30	44	30	35	33	41	27
Total (%)	100	100	100	99	99	100	100	99	100	100
Antal (n)	28	22	29	23	18	10	52	15	127	70

Kommentar: Kategorierna litet, mellan, stort är skapade genom att se över den kumulativa procenten (se 5.3.4) I procent (%).

Sammantaget resultat

De totala värdena visar att manliga experter som är lekmän tenderar att få stort utrymme, medan de kvinnliga får mindre.

Tidningsvisa resultat

Göteborgs-Posten: Det finns en tydlig uppdelning mellan utrymmet som manliga respektive kvinnliga lekmannaexperter får. Siffrorna visar på att männen får större utrymme än kvinnorna.

Västerbottens-Kuriren: Manliga lekmannaexperterna får mer utrymme än de kvinnliga, vilket är en skillnad i jämförelse med utrymmet forskarna får, där de kvinnliga forskarna får mer utrymme än de manliga (Tabell 6.5.2).

Svenska Dagbladet: Ger de kvinnliga lekmännen en jämn uppdelning av utrymme inom alla tre kategorier, vilket kan ses som intressant eftersom att de även ger de kvinnliga forskarna en jämn utrymmesuppdelning (Tabell 6.5.2). De manliga lekmännen får några procentenheters större utrymme än kvinnorna, men i jämförelse med de manliga forskarna får lekmännen mycket mer utrymme.

6.5.4 Signalering av expertis

Tabell 6.5.4: Visar hur ofta expertens expertis signaleras utförligt i texten. Exempelvis genom "... har forskat inom x i x antal år". I procent (%)

	Aftonbladet		Göteborgs-Posten		Västerbottens-Kuriren		Svenska Dagbladet		Total	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Ja	14	12	13	6	9	11	10	13	11	10
Nej	86	88	88	94	91	89	90	87	89	90
Total	100	100	101	100	100	100	100	100	100	100
Antal (n)	57	33	64	36	33	27	104	30	259	126

Sammantaget resultat

Enligt de totala värdena signaleras sällan expertens expertis oavsett vilket kön experten har.

Tidningsvisa resultat

Göteborgsposten: Den tidning som sticker ut mest från det sammantagna resultatet är Göteborgsposten som mer än dubbelt så ofta signalerar manliga experters expertis än kvinnliga experters expertis. Ingen av de tidningarna har siffror som sticker ut vad gäller könen, däremot kan man se att alla tidningar har signalerat expertens expertis under ett flertal gånger.

6.5.5 Sammanfattning

Sammanfattningsvis finns det skillnader i hur manliga och kvinnliga experter framställs som akademiska eller lekmansexperter. Kvinnliga akademiska experter förekommer mer sällan men när de väl förekommer får de oftare större utrymme än manliga akademiska experter. På samma sätt får manliga lekmansexperter oftare större utrymme än kvinnliga. Signalering av

expertis sker sällan, men Göteborgsposten sticker ut genom att mer betonat signalera manliga experters expertis.

7. Diskussion och slutsatser

7.1 Kvinnor får mindre utrymme än män

Förekomst

Resultatet visar att av de totalt 386 kodade experterna var ungefär två tredjedelar av dem män medan en tredjedel var kvinnor. Andelen kvinnliga respektive manliga experter varierade däremot beroende på tidning. De fyra tidningarna hade en majoritet manliga experter. Resultatet går att jämföra med resultatet som Edström och Jacobsson (2020) redovisar i rapporten "Räkna med kvinnor". Där fick de fram att endast 21% av alla experter i svenska medier är kvinnor. I Niemi och Pitkänens (2017) studie rörande finska medier så var 28% av alla experter kvinnor. Sammanlagt för alla tidningar fick vi resultatet att 33% av alla experter är kvinnor. Något högre än både Edström och Jacobsson (2020) samt Niemi och Pitkänens (2017). Varför vi hade en högre förekomst av kvinnliga experter kan bero på att jämställdheten har ökat sedan deras studier utfördes. Att vi har endast fyra tidningar, där en av tidningarna aktivt jobbar med att ha en jämn könsfördelning, kan också påverka genom att höja andelen kvinnliga experter. Om vi hade undersökt fler tidningar hade det troligtvis inte fått lika stor effekt. Det är dock möjligt att vår låga datamängd påverkar resultatet och det behövs fler mätpunkter för att kunna säga något om könsfördelningen, med större säkerhet.

Om vi istället kollar på alla tidningar för sig så finns det en variation i könsfördelningen. Västerbottens-Kuriren, som tidigare nämnts, hade en jämn fördelning, medan Svenska Dagbladet hade endast en femtedel kvinnliga experter (Tabell 6.1.1). Att Västerbottenskuriren påvisar jämna siffror är inte förvånansvärt då de aktivt jobbat med jämn representation sedan tidigt 2000-tal (Edström & Jacobsson, 2020).

Aftonbladet och Göteborgs-Posten går i linje med hur könsfördelningen ser ut i stort. Den minst jämställda tidningen är Svenska Dagbladet och det är svårt att säga varför. Tidningens ledarsida benämns som "obunden moderat" vilket innebär att det är en tidning som står åt höger inom den svenska politiken. Betydelsen av detta är svårt att avgöra, särskilt då Göteborgs-Posten också har en högerprofil som "oberoende liberal", men ändå är något mer jämställd än Svenska Dagbladet. När vi kodade Svenska Dagbladet så var det tydligt att tidningen bryr sig om struktur och är noggrann med att följa någon form av mall som finns hos redaktionen. Med detta sagt kan det anspela på Niemi och Pitkänens (2017) teori där de menar att reportrars stressiga arbetssituation gör att de väljer att återanvända källor, som ofta är män. Vi vet inte hur arbetsrutinerna ser ut på Svenska Dagbladet men det vi vet är att

resultatet av deras arbete är att de väljer att ha med färre kvinnliga experter än de andra tidningarna.

Utrymme

Det som denna studien ville utforska, som inte gjorts i tidigare studier, var att mäta utrymmet som de kvinnliga experterna får och jämföra det med de manliga experternas utrymme. Våra resultat hade små variationer i våra olika tabeller, men överlag visade resultatet tydligt på att kvinnor får mindre utrymme än män vilket i sin tur tyder på en djupgående könsklyfta.

Niemi och Pitkänen (2017) undersökte orsakerna till att kvinnliga experter och politiker förekom väldigt sällan. De hade två möjliga anledningar som de utgick från. Den ena menade att kvinnliga experter skulle vara ovilliga att ställa upp på intervju. Den andra menade att det finns en attityd hos redaktionerna, att de oftare väljer manliga experter. De båda kom fram till att det dels kunde bero på att det främst är manliga experter som sitter på höga poster och därför är mer synliga inom den organisatoriska hierarkin. En annan förklaring var att journalisters stressiga arbetssituation inte gav dem utrymme till att hitta nya experter utan tenderar att falla tillbaka på tidigare intervjuade experter, som oftast är män.

Att män ska synas mer än kvinnor fann även vår studie. Eftersom vi även undersökte utrymmet manliga respektive kvinnliga experter ges när de kommer till tals, kan vi även förstärka dessa två tidigare studiers resultat. Vi kan med vårt resultat totalt eliminera idén om att orsaken till ojämlikheten i tidningarna beror på att kvinnor inte vill ställa upp. Det för att det helt och hållet är redaktionerna som står för hur mycket utrymme experterna ska få i den slutgiltiga artikeln.

I Aftonbladet och Göteborgs-Posten får kvinnliga experter mindre utrymme än manliga, särskilt då flera experter används i samma artiklar, samt när texten är tagen från en nyhetsbyrå eller annan redaktion.

Att utrymmet som ges kvinnor i dessa tidningar är avsevärt mindre än det utrymme som ges manliga experter tyder på att tidningarna präglas av det som Byerly & McGraw (2020) beskriver som en "manlig röst" som oproportionerligt fokuserar på mäns idéer, prestationer och analyser av rådande händelser. Den systematiska utplåningen av kvinnor i nyheter, som i Djerf-Pierre och Edström (2024) benämns som "Symbolic annihilation", kan man också se i dessa tidningar. Djerf-Pierre och Edström (2024) säger att begreppet inte bara handlar om underrepresentation av kvinnor utan också om en marginalisering av kvinnors erfarenheter och röster.

Det är just den marginaliseringen vi ser i vårt unika resultat om experters utrymme. Kvinnliga experter kommer till tals, mer än vad de gjort innan, men de får mindre utrymme och på så sätt marginaliseras deras röster och erfarenheter ändå.

Det är också intressant att vi noterar att Aftonbladet och Göteborgs-Posten övervägande använder artiklar från nyhetsbyråer eller annan redaktion där manliga experter får större utrymme än kvinnliga. Detta står i kontrast till Västerbottens-Kuriren och Svenska Dagbladet, där det är tvärtom - artiklar från nyhetsbyråer ger kvinnliga experter mer utrymme. Denna variation i användningen av artiklar från nyhetsbyråer tyder på att de könsskillnader som observeras troligtvis är resultatet av redaktionella beslut och prioriteringar snarare än en konsekvens av hur nyhetsbyråerna generellt sett behandlar manliga eller kvinnliga experter.

I Svenska Dagbladet får manliga experter i stora drag en aning mindre utrymme än kvinnliga. Däremot får manliga experter nästan dubbelt så ofta "stort" utrymme som kvinnliga i tabell "Endast egen text" (6.1.5). Svenska Dagbladet var den tidning som var sämst på att inkludera kvinnliga experter, därför var det för oss otippat att de skulle ha en såpass jämn utrymmesfördelning. En teori kan vara att tidningen vill kompensera för sin knaggliga inkludering av kvinnliga experter genom att ge dem mer utrymme när de väl får komma till tals. Däremot spricker denna ansats till kompensation när manliga experter dubbelt så ofta får stort utrymme i redaktionens egna texter. Kanske är det då de inlånade nyhetsbyråernas texter som främst är de som ger kvinnliga experter större utrymme än manliga.

Västerbottens-Kuriren är den tidning som har flest kvinnliga experter, samt den tidning som ger dem mest utrymme. Dock får kvinnliga experter betydligt mindre utrymme än manliga i artiklar med endast en expert.

Att främst fördelningen av män och kvinnor ser så bra ut, samt att de ger manliga och kvinnliga experter ett nästan lika stort utrymme, med vissa undantag, kan bero på deras arbete med jämställdhet och representation. De har sedan 2002 räknat på könsfördelningen i sitt innehåll och enligt tidningen själva har de en fördelning på 49% kvinnor och 51% män. Det märks av även när det kommer till just experter. Att det ser mer ojämnt ut i vissa av våra tabeller gällande utrymmet, exempelvis i artiklar med endast en expert, kan bero på att redaktionen lägger mer fokus på representationen av män och kvinnor än det faktiska utrymme de får.

Bilder

Något som sticker ut i vår studie är det utrymme som kvinnliga experter får i bild. En kvinnlig expert har högre chans att vara med på bild. Tittar vi på tidningarna, för sig, så är det två tidningar som sticker ut med hur mycket bildutrymme kvinnorna får. Svenska Dagbladet och Aftonbladet, som båda ger kvinnliga experter lite utrymme i texten, ser ut att aktivt lyfta kvinnliga experter i bild. Tittar vi på Västerbottens-Kuriren och Göteborgs-Posten så är chansen lika stor för både kvinnliga och manliga experter att komma med på bild.

Västerbottens-Kuriren som jobbar för jämställdhet ser inte ut att lyfta något av könen med sina bilder. Detsamma gäller för Göteborgs-Posten, som annars har brister i det utrymme som tidningen ger kvinnliga experter. Då måste vi försöka lista ut varför Svenska Dagbladet och

Aftonbladet vill lyfta kvinnliga experter i bild. Vi har inte hittat någon tidigare forskning som undersökt detta, eller ens uppmärksammat fenomenet. Från egen erfarenhet och i samtal med andra journalister har vi en teori om att tidningar, och andra nyhetsmedier, vill skapa ett sken av jämställdhet genom att ha fler kvinnor på bild, trots att de sällan förekommer som källor. Vid en första anblick kan det lura läsaren till att se fler kvinnor i nyheterna och ger tidningarna ett sätt att stöta ifrån sig kritik om någon skulle ifrågasätta deras jämställdhetsarbete. Det är en cynisk teori som inte grundar sig i någon vetenskap, men det är den bästa förklaringen vi kan komma på. Det skulle förklara varför en mer jämställd tidning som Västerbottens-Kuriren också har jämställdhet i bildutrymmet. Samtidigt som tidningar med låg jämställdhet påvisar en ambivalens då manliga experter får mer utrymme, över lag, men kvinnliga experter får mer bildutrymme.

7.2 Kvinnor i mjuka ämnen, män i hårda ämnen

Vår studie visar att manliga experter oftare är aktörer i artiklar med ämnen som “politik”, “brott och våld”, “sport” och “ekonomi”. Kvinnliga experter dominerar endast i “kändisar och kultur” och förekommer också ofta i artiklar om “vetenskap och hälsa”. Något som kan ge en förklaring till varför och som forskat kring detta är Hirdman (1988). I rapporten beskrivs den manliga normen, vilket innebär att det manliga anses vara det allmängiltiga i samhället. Normen är enligt Hirdman (1988) djupt rotad i samhället och något som ofta återspeglas i medierna. Hierarkin mellan könen innebär att män och kvinnor har olika roller i samhället, något som vårt resultat kan argumentera för. Kvinnliga experter tillfrågas i mer “lätta” ämnen som “kändisar och kultur”, medan manliga experter får komma till tals om mer hårda ämnen, såsom “brott och våld”, samt politik. Enligt Hirdman (1988) bygger denna norm på idén om biologisk determinism, som användes inom naturvetenskapen på 1700- och 1800-talet för att förklara biologiska skillnader mellan könen. Detta synsätt används för att rättfärdiga orättvisor, sexism och rasism i samhället.

I uppsatsens slutförda studie är det tydligt att det finns orättvisor mellan män och kvinnor. Av studiens resultat kan man även dra slutsatsen att det finns en marginalisering av de kvinnliga experternas röster. Detta menar Djerf-Pierre och Edström (2024) beror på fenomenet “Symbolic annihilation”. Som är ett begrepp som används för att beskriva den systematiska utplåningen av kvinnor i nyheter. Speciellt inom ekonomi- och sportjournalistik är marginaliseringen av kvinnor stor (Djerf-Pierre & Edström, 2024). Detta påvisas bland annat även i denna studies resultat, eftersom kvinnor förekommer som experter inom sportnyheterna endast 23% av gångerna (Tabell 6.2.1).

Edström & Jacobsson (2020) fick även de ett liknande resultat som denna studie, vad gäller ämneskategorier. Där det skiljer sig från vårt resultat är kategorin “ekonomi”. Utifrån våra resultat var det ännu färre kvinnliga experter som uttalade sig inom det ämnet. Att Edström & Jacobsson (2020) studerade aktörer överlag och vi studerade endast experter, kan ha

betydelse. Svenska Dagbladet, som hade väldigt få kvinnliga experter, har även ett stort fokus på ekonomifrågor. Det kan innebära att i många fall när ekonomi kodades så var det en artikel från Svenska Dagbladet, där chansen är stor att det är en manlig expert som uttalar sig. Ämnesområdena “kändisar och kultur” samt “sport” går däremot inte att jämföra med resultaten i Edström och Jacobssons (2020) rapport. Detta på grund av att rapporten inkluderade kändisar, kultur och sport inom samma kategori.

Oktober 2023, som är den period vi valde att undersöka, var en månad med stort fokus på ämnen som ekonomi, brott och våld. Ämnen som Hirdman (1988) skulle beskriva som tillhörande den manliga normen. Alltså borde det vara fler manliga än kvinnliga experter om man följer Hirdmans förklaringsmodell. Samtidigt kan vi se att andelen kvinnliga experter var högre i vår studie än i “Räkna med kvinnor” (Edström & Jacobsson, 2020). Oavsett påverkar det inte vårt resultat att kvinnliga experter får mindre utrymme än manliga experter. Det är svårt att säga vilka ämneskategorier som hade varit de mest framträdande om vi valt att undersöka någon annan period. Fördelen med Edströms och Jacobssons (2020) studie är att den gjorts över en längre period med fler analysenheter som i sin tur kan påvisa fler representativa resultat.

I det utrymmet som ges manliga och kvinnliga experter inom olika ämnen är det svårt att se större skillnader. Det är också svårt att dra slutsatser från resultaten då det finns få mätpunkter på grund av hur få antalet experter är. Inom kategorin brott och våld, tyckte vi att det var märkligt att kvinnliga experter, som förekommer mycket mer sällan (20%) än manliga (80%), däremot får mer utrymme än de manliga inom området. En teori skulle kunna vara att de kvinnliga experterna används mer för att besvara frågor på ett resonerande sätt inom brott och våld och att manliga experter används mer för att ge korta, raka svar, och kanske sanningar om frågor kring brott och våld.

7.3 Kvinnor lyfter kvinnor

I vårt resultat ser vi att reporterns kön inte har en jättestor betydelse för hur mycket experter av olika kön får komma till tals. Manliga reportrar ger nästan lika mycket utrymme till kvinnliga som manliga experter. Däremot ser vi en tendens till att kvinnliga reportrar ger kvinnliga experter en aning mer utrymme än vad de ger manliga.

Färdigh (2020) ser en förklaring till varför kön inte påverkar kulturen och artiklarna som skrivs hos nyhetsredaktioner skulle kunna vara att journalister, oavsett kön, jobbar inom de avtalade ramarna som redan existerar inom journalistikens profession och kultur. Eftersom kulturen mer eller mindre är maskulin måste kvinnliga journalister anpassa sig för att passa in (Färdigh, 2020). Det kan vara en orsak till att vi inte ser några större skillnader. Att kvinnliga reportrar nu ger kvinnor en aning mer utrymme kan vara ett tecken på att de avtalade ramarna inom journalistiken tänjs på.

En annan förklaring till att kvinnliga journalister ger en gnutta mer utrymme till kvinnor skulle också kunna bero på att det är fler kvinnor som jobbar som journalister. Enligt Byerly och McGraw (2020) finns det ett samband mellan kvinnliga nyhetsreportrar och nyheter som handlar om kvinnor, eller där källan är en kvinna. Enligt författarna kan det finnas ett samband mellan att ju fler kvinnliga journalister det finns i toppskiktet av redaktionerna, desto mer syns kvinnorna som intervjupersoner i nyhetsmedierna. En spekulering skulle därför kunna vara att det är fler kvinnliga journalister som har högre positioner inom de redaktioner som vi undersökt.

Byerly och McGraw (2020) pekar däremot i sin studie på att sambandet inte är tillräckligt stort för att en ökning av kvinnliga journalister skulle innefatta en betydande förändring i andelen kvinnliga nyhetssubjekt. Men i och med att denna studie ser att kvinnor ger kvinnor en aning mer utrymme hade det varit intressant att i framtiden undersöka hur många kvinnliga journalister respektive manliga det finns på varje tidning och hur uppdelningen potentiellt påverkar valet av kvinnliga eller manliga intervjupersoner.

Hirdman (2001) menar att det manliga är "det normala" i samhället och att det är viktigt att förstå att både kvinnor och män är delaktiga i att skapa detta system. Med det sagt anser vi att både män och kvinnor är delaktiga i att bryta det. Att manliga reportrar inte ger manliga experter avsevärt mer utrymme än kvinnliga, och att kvinnliga reportrar ger kvinnliga experter lite mer utrymme än manliga, ser vi som positivt för framtidens journalistik och jämställdheten i stort.

7.4 Lekmannakvinnor och manliga akademiker

Det finns könsskillnader gällande vilken typ av expert som är mest framträdande bland kvinnor kontra bland män. Den största skillnaden är att kvinnor oftast är lekmanexperter, medan män oftast är akademiska experter. Det är ingenting chockerande jämfört med tidigare forskning.

Enligt Djerf-Pierre & Edström (2024), är stereotypifiering ett återkommande tema i forskningen, där olika journalistiska nyhetsämnen förstärker traditionella könsuppfattningar. Exempel inkluderar manlig kodning av vetenskaplig expertis samt överdriven fokusering på kvinnliga politikernas utseende och privatliv. (Djerf-Pierre & Edström, 2024)

I vårt fall är det inte de kvinnliga experternas privatliv och utseende som är i fokus, utan ämnen som berör de delarna. I figur 6.2.1 (Könsdominans i olika ämnesområden) kunde vi se att det enda ämnet som kvinnor dominerade i var "kändisar och kultur", samt att de var ganska jämställda med manliga experter i "Vetenskap och hälsa". Kändisar, kultur och hälsa är lite mer ytliga ämnen än exempelvis politik och brott, som manliga experter dominerade i. I vissa fall handlar dessa ämnen också om privatliv. Så som kändisars relationer och

tabubelagda sjukdomar. Alltså tror vi att anledningen till att kvinnliga experter ofta är lekmanexperter kan bero på den stereotypisering som Djerf-Pierre & Edström (2024) beskriver.

Signalering av experternas expertis sker sällan för något av könen i de flesta tidningarna. Vilket förmodligen beror på att man enligt journalistiska praxis vill lägga fokus på problemet eller nyheten i artikeln och inte aktörernas framgångar. Göteborgs-Posten sticker däremot ut genom att mer betonat signalera manliga experters expertis. Det kan också kopplas till Djerf-Pierre & Edström (2024) teori om stereotypifiering.

Ett resultat som förvånade oss var att när kvinnliga akademiska experter väl förekommer, så får de ofta större utrymme än manliga akademiska experter. Samt att manliga lekmanexperter på samma sätt ofta får större utrymme än kvinnliga. Vi förväntade oss ett motsatt resultat.

Vi har en teori om att resultatet kan bero på att man vill kompensera. Tidningarna vet förmodligen om att de tenderar att ha färre kvinnliga akademiska experter jämfört med kvinnliga lekmanexperter, därför ger de kvinnliga akademiska experter större utrymme när de väl får komma till tals för att "kompensera" för det.

Niemi och Pitkänen (2017) har kommit fram till att orsaken till att färre kvinnliga experter är akademiska experter är att det finns färre kvinnliga forskare och chefer, än vad det finns manliga. Där kom man fram till att det främst är manliga experter som sitter på höga poster och därför är mer synliga inom den organisatoriska hierarkin. En annan förklaring de kom fram till var att journalisters stressiga arbetsituation inte gav dem utrymme till att hitta nya experter utan tenderar att falla tillbaka på tidigare intervjuade experter, som oftast är män.

7.5 Slutsatser

I vår studie har vi kommit fram till att kvinnliga experter får mindre utrymme i de undersökta tidningarnas artiklar än vad manliga experter får. Kvinnliga experter förekommer oftare i "mjuka" ämnen, som kultur, medan manliga experter oftare förekommer i "hårda" ämnen som politik och brott. Kvinnliga reportrar tenderar att ge kvinnliga experter mer utrymme än manliga. Slutligen är kvinnor oftare lekmanexperter och män är oftare akademiker.

Vi ser att dessa resultat skiljer sig tidningar emellan. Exempelvis har Västerbottens-Kuriren en jämnare könsfördelning och ger manliga och kvinnliga experter ungefär lika stort utrymme, något vi tror beror på deras över 20 år långa arbete med jämställdhet och representation.

En slutsats vi kan dra utifrån det är att detta troligtvis beror på underliggande tendenser hos redaktionerna där man ger män mer utrymme samtidigt som kraven på kvinnliga experter är

högre. Detta kan kopplas till Färdighs (2020) slutsatser, som pekar på att redaktionella normer fortsätter att missgynna kvinnor. Kvinnliga forskare och akademiker får mer utrymme när de får uttala sig men de är färre än de kvinnliga lekmannaexperterna. Att det är färre akademiker och forskare som är kvinnor kan ha att göra med den hierarki som finns där män ofta sitter på maktpositioner som då påverkar vilka experter från vetenskapsvärlden som är med i media.

7.6 Förslag till vidare forskning

Som förklarat i avsnitt 5.5 (Generaliserbarhet), kan vi endast dra slutsatser kring den undersökta månaden. Däremot kodades 368 experter och tidningarna var mycket olika varandra. Vårt resultat, vad gäller hur ofta manliga och kvinnliga experter förekommer, stämmer också överens med tidigare forskning. Därav vill vi argumentera för att vårt resultat skulle kunna vara aktuellt som utgångspunkt framtida studier.

Vidare behövs mer forskning kring utrymme manliga respektive kvinnliga experter ges i media. Genom att göra en liknande studie, men med ett större material, kan resultaten bli mer trovärdiga och djupgående. Detta kan man göra genom att analysera fler medieslag, som radio och TV, samt studera medierna under flera månader, eller flera år. Man kan också göra en djupare undersökning av redaktionernas könsfördelning och deras rutiner för vilken och varför man kontaktar en viss expert beroende på situation. Det kan även vara viktigt att göra en liknande studie där man kollar längre tillbaka i tiden för att se om det skett förändring över tid i hur mycket utrymme som experter får.

Det hade varit intressant att undersöka hur redaktionerna som undersöks är uppbyggda på ett djupare plan. Exempelvis vilket kön redaktörerna har eller att man gör en intervju med redaktionerna för att veta hur de jobbar med frågor som jämställdhet och representation. Intressant är också att jämföra nutidens redaktioner med dåtidens för att se om exempelvis kön och värderingar spelat någon roll för innehållet och representationen i tidningarna.

Ett intressant resultat som förvånade oss och som vi inte kunde relatera till tidigare studier var att kvinnliga experter oftare förekom på bild. Det resultatet hade varit intressant att studera djupare.

8. Referenslista

Business insider. (2019). *These are the most and least trusted news outlets in the US*. Hämtad 2023-10-30 från <https://www.businessinsider.com/most-and-least-trusted-news-outlets-in-america-cnn-fox-news-new-york-times-2019-4?r=US&IR=T>

Byerly, C. M., & McGraw, K. A. (2020). Axes of power: Examining Women's access to leadership positions in the news media. I M. Djerf-Pierre (Red.), & M. Edström (Red.), *Comparing Gender and Media Equality Across the Globe* (s. 191-230). Nordicom.

Cross, K. A. (2010). Experts in the News: The Differential Use of Sources in Election Television News. *Canadian Journal of Communication*, 35(3), 413-430.
<https://doi.org/10.22230/cjc.2010v35n3a2304>

Djerf-Pierre, M., & Edström, M. (Kommande 2024). Kön, genus och jämställdhet i journalistiken. I J. Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning*. Studentlitteratur.

Edström, M. & Jacobsson, J. (2020). *Räkna med kvinnor, Global Monitoring Project 2020, Nationell rapport Sverige*. World Association of Christian Communication.

Ekström, M. (2019). Kvantitativ innehållsanalys. I B. Johansson (Red.), *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap* (s. 171-191). Studentlitteratur.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Wolters Kluwer.

Färdigh, M. A. (2020). Fairer sex or fairer system? Exploring the relationship between gender equality in the media and media corruption. I M. Djerf-Pierre (Red.), & M. Edström (Red.), *Comparing Gender and Media Equality Across the Globe* (s. 261-290). Nordicom.

Greve-Poulsen, K., Larsen, F. K., Petersen, R. T., & Albæk, E. (2023). No Gender Bias in Audience Perceptions of Male and Female Experts in the News: Equally Competent and Persuasive. *The International Journal of Press/Politics*, 28(1), 116-137.
<https://doi.org/10.1177/19401612211025499>

Hirdman, Y. (1988). Genussystemet: Reflexioner kring kvinnors sociala underordning. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, 1988(3), 49-63.

Hirdman, Y. (2001). *Genus - om det stabilas föränderliga former*. Liber.

Liebler, C. M., & Smith, S. J. (1997). Tracking gender differences: A comparative analysis of network correspondents and their sources. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 41(1), 58-68. <https://doi.org/10.1080/08838159709364390>

Lykke, N. (2010). *Feminist Studies A Guide to Intersectional Theory, Methodology and Writing*. Routledge.

Löfgren-Nilsson, M. (2015). En lång och slingrande väg: Könsordningar på SVTs nyhetsredaktioner. I A. Hirdman & M. Kleberg (Red.), *Mediers känsla för kön: Feministisk medieforskning* (s. 199-221). Nordicom.

Macharia, S. (2020). *Who Makes the News?: 6th Global Media Monitoring Project*. World Association for Christian Communication. https://whomakesthenews.org/wp-content/uploads/2021/07/GMMP2020.ENG_FINAL20210713.pdf

Media Development Investment Fund (MDIF). (2022). *The role of media: Driving change towards the SDGs*. Hämtad 2023-12-04 från <https://www.mdif.org/wp-content/uploads/2023/07/MDIF-The-role-of-media-Driving-change-towards-the-SDGs.pdf>

Nationalencyklopedin. (2023). *Expert*. Hämtad 2023-12-19 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/expert>

Niemi, M. K. & Pitkänen, V. (2017). Gendered use of experts in the media: Analysis of the gender gap in Finnish news journalism. *Public understanding of science*, 26(3), 355-368. <https://doi.org/10.1177/0963662515621470>

Regeringskansliet. (u.å.). *Agenda 2030 för hållbar utveckling*. Hämtad 2023-12-04 från <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/agenda-2030-for-hallbar-utveckling/>

Shine, K. (2022). Willing but wary: Australian women experts' attitudes to engage with the news media. *Journalism*, 23(11), 2364-2379. <https://doi.org/10.1177/14648849211007038>

Svenska FN-förbundet. (u.å.). *Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling*. Hämtad 2023-12-04 från <https://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/vad-gor-fn/fns-arbete-for-utveckling-och-fattigdomsbekampning/agenda2030-och-de-globala-malen/>

Weinstein, B. D. (1993). What is an expert? *Theoretical Medicine*, 14(1), 57-73. <https://doi.org/10.1007/BF00993988>

9. Bilagor

Andel män o kvinnor (tabell för diagram)

	Aftonbladet	Göteborgs- Posten	Västerbotten s-Kuriren	Svenska Dagbladet	Totalt (%)
Män	63	64	56	78	67
Kvinnor	37	36	44	22	33
Total (%)	100	100	100	100	100